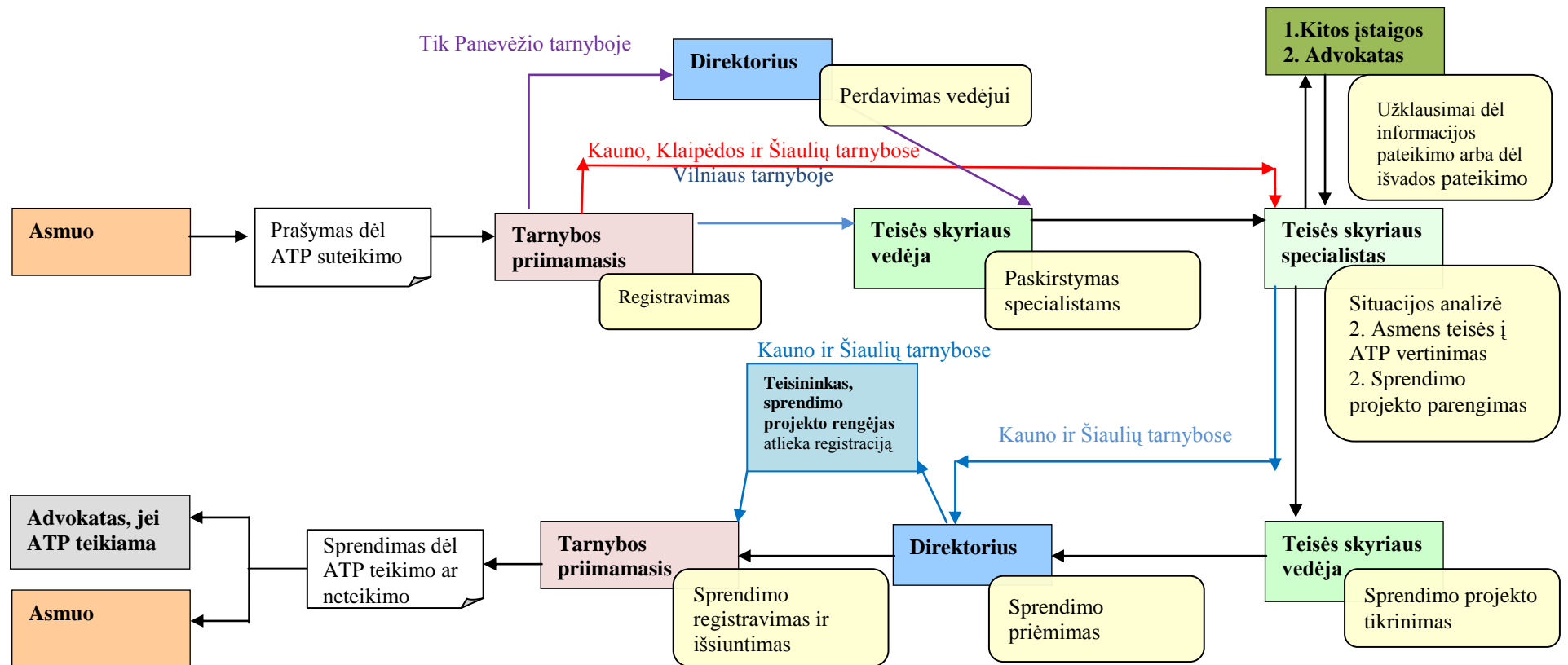

TARNYBOSE VYKSTANČIŲ PROCESŲ PALYGINIMAS ATLIEKANT KONKREČIAS FUNKCIJAS

1. Sprendimų dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo ir atsisakymo suteikti antrinę teisinę pagalbą priėmimas

Priimant sprendimą suteikti antrinę teisinę pagalbą (toliau – ATP) ir priimant sprendimą atsisakyti suteikti ATP, procesas vyksta šia seka.

Procesas

Identifikuoti skirtumai:

1) *Prašymų suteikti ATP (toliau – Prašymas) skyrimo juos nagrinėsiantiems tarnybų tarnautojams (darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis) (toliau – specialistai) tvarka:*

Vilniaus tarnyboje gautas užregistruotas Prašymas Teisės skyriaus vedėjo viza skiriamas nagrinėti konkrečiam tarnybos specialistui.

Panevėžio tarnyboje direktorius Prašymus savo viza perduoda Teisės skyriaus vedėjui, kuris paveda juos išnagrinėti konkrečiam specialistui. Klaipėdos ir Šiaulių tarnybose Prašymus specialistams skirsto administratorė (jeigu gaunamas nenustatytos formos prašymas suteikti antrinę teisinę pagalbą, tokiu atveju Klaipėdos tarnyboje šis prašymas perduodamas direktoriui paskirstymui). Kauno tarnyboje administratorė, užregistravusi Prašymus, pateikia specialistams, kurie juos išsidalina patys (specialios sprendimų paskirstymo tvarkos specialistams nėra).

2) *Sprendimo projekto rengimas:*

Kauno ir Šiaulių tarnybose neatliekama dviguba specialisto parengto sprendimo dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo projekto teisėtumo kontrolė – specialistai parengtus sprendimo dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo projektus teikia tiesiogiai Tarnybos direktoriui.

3) *Sprendimo registravimas:*

Vilniaus, Panevėžio ir Klaipėdos tarnybose sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo prieš išsiunčiant registruoja administratorius.

Kauno ir Šiaulių tarnybose tai atlieka teisininkas, rengęs sprendimo dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo projektą.

4) *Sprendimo išsiuntimas:*

Pareiškėjams: Šiaulių tarnyba sprendimą dėl ATP teikimo siunčia pirminę teisinę pagalbą teikiantiems savivaldybių administracijų specialistams, kurie išduoda patvirtintą sprendimo kopiją pareiškėjams, kurių deklaruota gyvenamoji vieta yra tose savivaldybėse (sprendimas dėl ATP teikimo pareiškėjui yra siunčiamas paštu tik esant pareiškėjo prašymui). Visose kitose tarnybose sprendimai dėl ATP teikimo pareiškėjams siunčiami paštu arba įteikiami asmeniškai pasirašytinai.

Advokatams: Sprendimą dėl ATP teikimo (jo originalą) Klaipėdos tarnyba siunčia visiems antrinę teisinę pagalbą teikiantiems advokatams. Vilniaus tarnyba sprendimo originalą siunčia tik nuolat ATP teikiantiems advokatams, prireikus ATP teikiantiems advokatams siunčiama nuskanuota sprendimo kopija elektroniniu paštu, išskyrus tuos atvejus kai advokatai yra pareiškę Tarnybai, kad nori gauti sprendimo originalą (Vilniaus tarnyboje rengiami du sprendimo originalai). Kauno tarnyba sprendimo kopiją įteikia tik nuolat antrinę teisinę pagalbą teikiantiems advokatams, prireikus antrinę teisinę pagalbą teikiantiems advokatams sprendimo kopija nesiunčiama (laikoma, kad pareiškėjas, atvykęs pas advokatą, pateiks jam susipažinti sprendimą dėl ATP teikimo). Panevėžio tarnyba, dėl tokių pačių motyvų kaip ir Kauno tarnyba, nesiunčia sprendimo dėl ATP teikimo kopijos nei nuolat antrinę teisinę pagalbą teikiantiems advokatams, nei prireikus antrinę teisinę pagalbą teikiantiems advokatams, sprendimo originalas siunčiamas tik pareiškėjui. Šiaulių tarnyba visiems advokatams sprendimų dėl ATP teikimo kopijas siunčia elektroniniu paštu (išskyrus advokatus, kurie pareiškia pageidavimą gauti sprendimų kopijas paštu).

Statistika. Iš visų 2011 m. gautų prašymų suteikti antrinę teisinę pagalbą 91,3 proc. atvejų buvo priimtas sprendimas suteikti antrinę teisinę pagalbą (15 372 sprendimai) (2010 m. tokie sprendimai sudarė 91,03 proc., 2009 m. – 90,83 proc.), 6,33 proc. atvejų buvo priimtas sprendimas atsisakyti teikti antrinę teisinę pagalbą (1066 sprendimai) (2010 m. tokie sprendimai sudarė 5,34 proc., 2009 m. – 6,71 proc.), 2,53 proc. atvejų sprendimas nebuvo priimtas (426 atvejų) (2010 m. tokie sprendimai sudarė 3,31 proc., 2009 m. – 2,8 proc.).

Šioje lentelėje pateikiami statistiniai 2011 m. duomenys apie pagrindus kuriais atsisakyta teikti ATP:

Sprendimo atsisakyti suteikti ATP pagrindas pagal VGTPI	Vilniaus VGTPT	Kauno VGTPT	Klaipėdos VGTPT	Šiaulių VGTPT	Panevėžio VGTPT	VISO
11 str. 2 d. 1 p. (viršyti I ir II turto ir pajamų lygiai)	79	41	88	37	38	283
11 str. 6 d. 1 p.(reikalavimai nepagrįsti)	42	78	35	32	16	203
11 str. 6 d. 2 p.(neperspektyvus atstovavimas)	33	3	9	34	4	83
11 str. 6 d. 3p. (neturtinė žala)	3	15	2	5	4	29
11 str. 6 d. 4 p. (ūkinė komercinė, profesinė veikla)	22	13	0	2	2	39
11 str. 6 d. 5 p. (nesinaudojant VGTPT)	0	5	3	7	1	16
11 str. 6 d. 6 p. (ne dėl savo teisių pažeidimo)	8	10	3	1	6	28
11 str. 6 d. 7 p. (perleistas reikalavimas)	0	0	0	0	0	0
11 str. 6 d. 8 p. (piktnaudžiauja)	0	1	2	10	3	16
11 str. 6 d. 9 p. (nesutinka apmokėti 50 proc.)	7	32	28	0	1	68
11 str. 7 d. (ATP išlaidos viršija reikalavimus)	0	8	1	0	2	11
11 str. 7 d. (mažareikšmiškumas)	0	1	0	2	0	3
11 str. 7 d. (teises gali apginti kitais būdais)	4	0	0	1	0	5
11 str. 7 d. (ATP teikiama daugiau kaip 3 bylose)	6	18	7	0	1	32
18 str. 1d. (netinkami dokumentai ar prašymas dėl ATP)	64	121	72	0	0	257
Interesų konfliktas	0	0	0	0	0	0
25 str. 1 d. ginčas sprendžiamas užsienio valstybėje	0	0	0	0	0	0
Kartotinis prašymas	3	0	8	0	0	11
Viso	271	346	258	131	78	1084
Prašymų suteikti ATP skaičius	4072	3885	2426	3544	2906	16833
Sprendimų atsisakyti suteikti ATP sk. proc. nuo gautų prašymų	6,63	8,9	10,6	3,69	2,68	6,43

Sprendimų papildyti/patikslinti sprendimą suteikti ATP pagrindai

Funkcijos produktas	Vilniaus VGTPT	Kauno VGTPT	Klaipėdos VGTPT	Šiaulių VGTPT	Panevėžio VGTPT	VISO
Sprendimai dėl sprendimo suteikti ATP papildymo	67	127	26	117	0	337

Iš statinių duomenų matyti, kad tarnybose skiriasi papildomų sprendimų priėmimo skaičius.

Vilniaus tarnyboje dažniausiai sprendimų dėl ATP teikimo patikslinimai/papildymai priimami, keičiant tokiais sprendimais asmeniui suteikiamos teisinės pagalbos turinį ar apimtį. Nors kreipdamiesi dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo Vilniaus tarnyboje pateikiamuose prašymuose pareiškėjai nurodo, kokio pobūdžio teisinės pagalbos jiems reikia, tačiau neretai atsitinka taip, kad pareiškėjo nuomonė dėl teisinės pagalbos pobūdžio pasikeičia jau po pirmos konsultacijos su advokatu, paskirtu teikti antrinę teisinę pagalbą (pvz. pareiškėjas prašo Vilniaus tarnybos apskusti pirmosios instancijos teismo sprendimą apeliacine tvarka, tačiau advokatas, išklausęs pareiškėją ir išanalizavęs visą bylos medžiagą, nustato, kad pareiškėjo interesai galėtų būti veiksmingiau apginami per proceso atnaujinimo institutą, tokiu atveju priimamas sprendimo dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo patikslinimas). Normalu, kad advokatai, kaip teisės srities specialistai, turėdami praktikos bylose, pataria pareiškėjams kaip operatyviau, ekonomiškiau ir veiksmingiau išspręsti ginčą ar apginti tam tikrą interesą, todėl sprendimų dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo papildymas/patikslinimas, Vilniaus tarnybos nuomone, yra reikalingas ir neišvengiamas procesas.

Vilniaus tarnyba nurodė, kad neretai sprendimų suteikti ATP papildymai/patikslinimai priimami jau bylai esant teisme (pvz. teisme nagrinėjama civilinė byla dėl vaiko gyvenamosios vietos nustatymo ir išlaikymo priteisimo ir sprendžiant minėtus klausimus iškyla nesutarimai tarp tėvų dėl bendravimo tvarkos su vaiku nustatymo, nors bylos pradžioje dėl to ginčo nebuvo, arba tėvystės nuginčijimo bylos procese atsiranda tikrasis vaiko tėvas ir tuo pačiu teismas nusprendžia išspręsti klausimą dėl tėvystės nustatymo. Tokiais atvejais Vilniaus tarnyba advokato ar pareiškėjo prašymu papildo sprendimą, kuriuo pareiškėjui suteikta ATP). Kartais bylos nagrinėjimo procese iškyla būtinybė pareikšti priešieškinį arba toks priešieškinys yra pareiškiamas priešingos bylos šalies iniciatyva, o tai taip pat sąlygoja būtinybę priimti sprendimo dėl ATP teikimo patikslinimą. Vilniaus tarnybos praktikoje taip pat buvo atvejų, kai sprendimo patikslinimą/papildymą būtina priimti, siekiant ištaisyti tam tikrą techninę klaidą (pvz. neteisingai įrašytas advokato telefono numeris, klaidingai nurodyta sprendimo galiojimo data ir pan.).

Kauno Tarnyba nurodė, kad dažniausiai sprendimai suteikti ATP yra papildomi, kai advokatui susipažinus su pareiškėjo pateiktais dokumentais (faktinėmis bylos aplinkybėmis), paaiškėja, kad reikia spręsti ir papildomus klausimus:

- ATP suteikta dėl išlaikymo iš tėvo/motinos priteisimo (tik tai buvo nurodyta prašyme), o ATP reikalinga ir dėl gyvenamosios vietos nustatymo.
- ATP suteikta dėl laikinosios globos panaikinimo, o ATP reikalinga ir dėl neterminuotos motinos valdžios apribojimo panaikinimo bei išlaikymo iš motinos panaikinimo.
- ATP suteikta dėl neišmokėto darbo užmokesčio priteisimo, o ATP reikalinga ir dėl kompensacijos už nepanaudotas atostogas priteisimo.
- ATP suteikta dėl nuosavybės teisės nuginčijimo į gyvenamąjį namą, o ATP reikalinga ir dėl nuosavybės teisės nuginčijimo į žemę.

- ATP suteikta dėl tėvystės nustatymo ir išlaikymo priteisimo, o ATP reikalinga ir dėl gyvenamosios vietos nustatymo.
- Administracinėje byloje prašoma panaikinti tam tikrą administracinį aktą, o ATP reikalinga ir dėl žalos atlyginimo.
- ATP suteikta dėl tėvystės nustatymo, o ATP reikalinga ir dėl išlaikymo priteisimo.

Sprendimai suteikti ATP taip pat papildomi, kai, pradėjus nagrinėti bylą, paaiškėja naujos aplinkybės:

- ATP suteikta dėl gyvenamojo namo pripažinimo asmenine nuosavybe, o ATP reikalinga ir dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais.
- ATP suteikta dėl juridinę reikšmę turinčio fakto nustatymo (darbo stažo nustatymo), kad pareiškėjas dirbo tam tikrą darbą, o ATP reikalinga ir dėl asmens, nukentėjusio nuo okupacijų, teisinio statuso pripažinimo.

Klaipėdos tarnyboje pareiškėjo konsultacijų su advokatu metu, surinkus papildomus įrodymus ir informaciją ar gavus atsikirtimus iš kitos šalies, paaiškėjus naujoms aplinkybėms, kartais nustatoma, kad pareiškėjui naudinga praplėsti ar susiaurinti reikalavimų, kurie gali būti išspręsti vienoje byloje apimtį, arba siekiant to paties teisinio rezultato ieškinio reikalavimą formuluoti šiek tiek kitaip. Tokiais atvejais pareiškėjas arba advokatas kreipiasi į tarnybą dėl sprendimo suteikti ATP papildymo ar pakeitimo. Tarnyba, įvertinusi gautą informaciją, priima sprendimą pakeisti/papildyti sprendimą suteikti antrinę teisinę pagalbą arba pasiūlyti pareiškėjui kreiptis su nauju prašymu. Tarnybos sprendimą keisti/papildyti atsisakoma ir siūloma kreiptis su nauju prašymu tuomet, kai pareiškėjas nori iš esmės keisti savo prašymo reikalavimą/-us arba kreiptis kitos teisenos tvarka (pvz. vietoj baudžiamosios privataus kaltinimo bylos nori kreiptis civiline tvarka dėl žalos atlyginimo).

Šiaulių tarnyba nurodė, kad sprendimas dėl sprendimo patikslinimo priimamas, atsižvelgus į pareiškėjo arba advokato prašymą patikslinti sprendimą. Tokiu sprendimu yra tikslinamas pareiškėjo reikalavimas (pvz. pareiškėjui ATP suteikta dėl termino palikimui priimti atnaujinimo, tačiau advokatas, susipažinęs su byla, nustato, kad kreiptis į teismą dėl juridinę reikšmę turinčio fakto nustatymo, kad pareiškėjas priėmė palikimą pradėjęs faktiškai jį valdyti, yra palankiau pareiškėjui) arba papildomas reikalavimas (pvz. pareiškėja norėjo prisiteisti išlaikymą, o pasikonsultavus su advokatu, nusprendė nustatyti ir vaiko gyvenamąją vietą). Dažniausiai sprendimai suteikti ATP šeimos ir pavendėjimo bylose.

Panevėžio tarnyba nurodė, kad 2011 metais joje nebuvo priimta sprendimų dėl sprendimo patikslinimo. 2012 m. yra priimti 3 sprendimai dėl sprendimo patikslinimo, kurie susiję su pareiškėjo pajamų sumažėjimu (buvo suteikta ATP kai valstybė garantavo ir apmokėjo 50 proc. ATP išlaidų, pareiškėjas pateikė prašymą peržiūrėti prašymą dėl ATP teikimo ir pažymą apie socialinės pašalpos skyrimą, priimtas patikslintas sprendimas, suteikiant ATP valstybei garantuojant 100 proc. ATP išlaidų).

Santuokos nutraukimo bylose tanevėžio Tarnyba nenurodo, koku būdu advokatui spręsti santuokos nutraukimo klausimą (bendru sutarimu, vieno pareiškimu, dėl sutuoktinio kaltės), nes labai dažnai sutuoktinių pozicija šiuo klausimu keičiasi, bet nei teismai nei advokatai nemano, kad tokio pobūdžio sprendimais yra per daug išplėsti advokatų įgaliojimai. Dėl techninių klaidų (neteisingai nurodytas adresas ar kiti duomenys) patikslinus sprendimą, statistikoje tokie veiksmai nefiksuoja kaip sprendimo papildymas.

Teisinis reguliavimas: Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 18 straipsnis; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 25 d. nutarimas Nr. 470 „Dėl asmenų turto ir pajamų lygių antrinei teisei pagalbai gauti nustatymo“; Sprendimo dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo byloje, kurios ginčo dalykas yra Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos sprendimas dėl antrinės teisinės pagalbos, priėmimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2008 m. birželio 12 d. įsakymu 1R-241; Prašymo suteikti antrinę teisinę pagalbą forma, patvirtinta Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2008 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1R-260; teisingumo ministro 2010 m. gegužės 28 d. įsakymas Nr. 1R-121 „Dėl rekomenduojamos Sprendimo dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo formos patvirtinimo“, kolegijos sprendimai.

Išvados ir rekomendacijos

Siekiant pagreitinoti procesą, manytina, kad prašymų suteikti antrinę teisinę pagalbą paskirstymas galėtų būti vykdomas tiesiogiai – per administratorių ar skyriaus vedėją, todėl Panevėžio tarnyboje peržiūrėtina prašymų suteikti antrinę teisinę pagalbą paskirstymo tvarka.

Sprendimai (ar jų kopijos) dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo advokatams pateikiami skirtinga tvarka – vienosiose tarnybose jie siunčiami paštu, kitose – elektroniniu paštu, Kauno tarnyboje pateikiami tik advokatams, nuolat teikiantiems antrinę teisinę pagalbą, Panevėžio tarnyba šių sprendimų apskritai nesiunčia advokatams. Manytina, kad siekiant advokatams įvertinti galimą jų darbo krūvį, anksčiau identifikuoti interesų konfliktą, planuoti darbo laiką, sprendimai suteikti antrinę teisinę pagalbą turėtų būti siunčiami elektroniniu paštu pateikiant sprendimo kopiją.

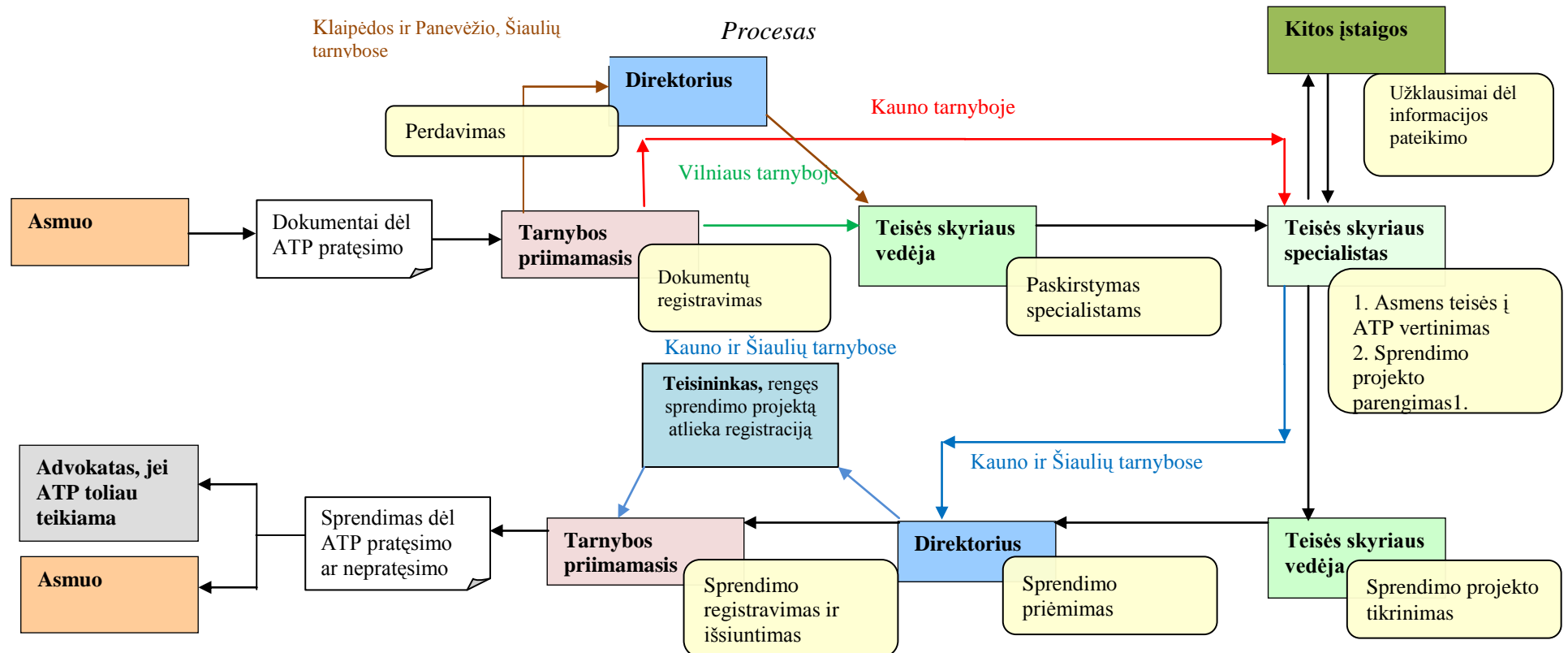
Tarnybos ataskaitoje kaip vieną iš problemų nurodo asmenis, piktnaudžiaujančius savo teisėmis bei teise į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą. Tačiau analizuojant tarnybų pateiktus duomenis apie pagrindus atsisakyti suteikti antrinę teisinę pagalbą bei nutraukti antrinę teisinę pagalbą, pastebima, kad atsisakymas suteikti antrinę teisinę pagalbą ar jos teikimo nutraukimas tuo pagrindu, kad asmuo piktnaudžiauja savo teise, nėra dažnai naudojamas (išskyrus Šiaulių tarnybą, kuri šiuo pagrindu 10 kartų atsisakė suteikti antrinę teisinę pagalbą). Manytina, kad tarnybos, identifikuodamos kaip vieną iš problemų piktnaudžiavimą savo teisėmis, turėtų praktikoje siekti, kad asmenims, kurie piktnaudžiauja savo teisėmis, nebūtų teikiama antrinė teisinė pagalba, o ištekliai nukreipiami antrinės teisinės pagalbos užtikrinimui tiems asmenims, kurie sąžiningai siekia ginti savo teises ir įstatymų saugomus interesus, todėl tarnybos turėtų keistis patirtimi dėl šių pagrindų taikymo jų praktikoje, užtikrinant, kad sprendimai būtų tinkamai motyvuoti ir pagrįsti.

Nors sprendimai papildyti/patikslinti sprendimą suteikti antrinę teisinę pagalbą yra neišvengiamas procesas, tačiau siektina sumažinti tų atvejų, kai būtina kreiptis dėl papildomo sprendimo priėmimo skaičių, nes tokiu būdu būtų sumažinama našta tiek tarnybai, tiek advokatui. Siūlytina Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kolegijoje apsvarstyti tipinius atvejus, kada kreipiamasi dėl papildomo sprendimo priėmimo ir patvirtinti tipines formuluotes antrinės teisinės pagalbos apimties ar turinio apibrėžimui. Be to, manytina, kad turėtų būti vengiama tokių atvejų, kai sprendimas suteikti antrinę teisinę pagalbą nėra keičiamas, o asmuo nukreipiamas pateikti naują prašymą suteikti antrinę teisinę pagalbą net ir tais atvejais, kai asmuo iš esmės keičia savo reikalavimą (Klaipėdos tarnybos praktika). Sprendimų suteikti antrinę teisinę pagalbą patikslinimai dėl techninių priežasčių turėtų būti išskiriami į atskirą kategoriją ir nepriskiriami prie tų sprendimų, kurie buvo pildomi, pasikeitus antrinės teisinės pagalbos apimčiai ar turiniui.

2. Sprendimų dėl sprendimo suteikti ATP galiojimą laiko pratęsimo (atsisakymo pratęsti sprendimo galiojimą) priėmimas

Sprendimas pratęsti sprendimo suteikti ATP galiojimą priimamas, kai pareiškėjas kreipiasi į tarnybą su prašymu dėl šio sprendimo priėmimo. Informacija pareiškėjui apie sprendimo suteikti ATP galiojimo terminą pateikiama pačiame sprendime, pareiškėjas privalo pats būti aktyvus bei baigiantis sprendimo suteikti ATP terminui pateikti būtinus dokumentus sprendimo dėl ATP teikimo terminui pratęsti.

Tarnybose sprendimų pasibaigimo kontrolę atlieka advokatai ir tarnybų specialistai, siekiant, kad ATP nebūtų teikiama pagal sprendimus, kurių galiojimo laikas pasibaigęs (teikiant ATP tokiu atveju, nebūtų pagrindo apmokėti advokatui už ATP teikimą po sprendimo suteikti ATP galiojimo termino pabaigos). Advokatai, vadovaujantis VGTPĮ 18 straipsnio 9 dalimi, informuoja pareiškėjus apie būtinumą deklaruoti savo turtą ir pajamas, kai iki sprendimo galiojimo lieka mėnuo laiko. Tarnybos darbuotojai nustato, kurių sprendimų galiojimo laikas pasibaigęs, tikrindami nuolat antrinę teisinę pagalbą teikiančių advokatų ataskaitas. Su prireikus antrinę teisinę pagalbą teikiančiais advokatais susisiekiama telefonu (arba rengiamas paklausimas raštu), jei kyla klausimas, ar byla yra baigta. Pastebėtina, kad tarnybos nurodė, kad jose nėra informacinės sistemos, kuri informuotų apie kiekvieno sprendimo galiojimo pasibaigimą (Šiaulių ir Panevėžio tarnybos nurodė, kad jų naudojamose dokumentų tvarkymo programoje Kontora sprendimai, kurių galiojimo terminas pasibaigęs, žymimi šauktukais, tačiau sistema automatiškai nepraneša, kad šių sprendimų laikas pasibaigęs, šauktuką galima pamatyti tik paieškos funkcija suradus konkretų sprendimą). Sprendimo priėmimo procedūra vyksta žemiau pateiktoje schemoje pavaizduota tvarka.

Sprendimų galiojimas, kai asmeniui yra suteikta ATP, atsižvelgiant į jo turta ir pajamas

Tarnybų sprendimas suteikti ATP, kai jis priimamas, remiantis metinę gyventojų (šeimos) turto deklaracija, galioja 12 mėnesių nuo sprendimo priėmimo dienos (išskyrus Kauno tarnybos priimamus sprendimus, kurioje sprendimas galioja 12 mėnesių nuo deklaracijoje nurodyto deklaravimo laikotarpio pabaigos). Pastebėtina, kad 2012-01-25 Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kolegijos posėdyje buvo svarstytas klausimas dėl sprendimo suteikti ATP, vadovaujantis VGTPĮ 11 str. 2 d. 1 p. ir 13 str. 1 d., galiojimo laiko. *Nuspręsta rekomenduoti sprendimo teikti valstybės garantuojamą antrinę teisinę pagalbą galiojimo laikotarpiu laikyti 12 mėnesių nuo sprendimo suteikti antrinę teisinę pagalbą priėmimo dienos*. Konstatuotina, kad Kauno tarnyba nesilaiko minėto Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kolegijos sprendimo.

Visose tarnybose, jei pareiškėjas, praėjus sprendimo galiojimo terminui, nepateikia naujos metinės gyventojų (šeimos) turto deklaracijos, sprendimas, kuriuo buvo suteikta ATP, nustoja galioti. Tokiu atveju, praėjus sprendimo galiojimo laikui, sprendimas nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimą nepriimamas. Jei pareiškėjas, praleidęs terminą, pateikia metinę gyventojų (šeimos) turto deklaraciją, priimamas naujas sprendimas suteikti ATP, o ne tęsiamas ankstesnio sprendimo galiojimo terminas.

Sprendimų galiojimas, kai asmeniui yra paskirta socialinė pašalpa.

Vilniaus ir Šiaulių tarnybose tais atvejais, kai antrinė teisinė pagalba yra teikiama asmenims, gaunantiems socialinę pašalpą, sprendime suteikti antrinę teisinę pagalbą sprendimo galiojimo terminas nėra nurodomas, t.y., sprendimas neterminuotas. Registruojant tarnybos sprendimą dokumentų tvarkymo sistemoje *Kontora* yra nurodoma iki kada asmeniui, gaunančiam antrinę teisinę pagalbą, yra paskirta socialinė pašalpa. Tarnybos darbuotojai kas mėnesį patikrina socialinių pašalpų galiojimo terminą per Socialinės paramos informacinę sistemą (SPIS). Jei asmuo toliau gauna socialinę pašalpą, *Kontoroje* apie tai pažymima ir toliau stebimas pašalpos gavimo faktas. Tais atvejais, kai asmuo nebegauna socialinės pašalpos, asmuo raštu informuojamas apie pareigą pateikti naują dokumentą, įrodantį asmens teisę į antrinę teisinę pagalbą. Jei asmuo nepateikia dokumentų, įrodančių teisę toliau gauti antrinę teisinę pagalbą, pagalba nutraukiama.

Kauno tarnyboje sprendime suteikti ATP socialinės pašalpos gavėjui nurodomas šio sprendimo galiojimo terminas, kuris atitinka pareiškėjo pateiktoje pažymoje, patvirtinančioje, kad asmuo yra socialinės pašalpos gavėjas, nurodytą terminą. Pasibaigus sprendimo suteikti ATP galiojimo terminui, sprendimas teikti ATP nustoja galioti automatiškai. Jei asmuo, suėjus terminui, dokumentais patvirtina, kad jis yra socialinės pašalpos gavėjas arba Tarnyba tai nustato iš SPIS sistemos, Kauno tarnyba kas 3 mėnesius priima naują sprendimą suteikti ATP šio asmens atžvilgiu. *Tokiu būdu statistikoje vieno asmens atžvilgiu per metus priimami 4 sprendimai toje pačioje byloje (registruojami naujais registracijos numeriais, taip didinant bendrą priimtų sprendimų suteikti ATP skyrių)*.

Klaipėdos tarnybos sprendime suteikti ATP, priimtame, remiantis socialinės pašalpos gavėjo pažyma, galiojimo terminas nenustatomas (priimami neterminuoti sprendimai), nes, Klaipėdos tarnybos nuomone, sisteminis VGTPĮ teisės normų aiškinimas tokios galimybės nesuteikia. VGTPĮ taip pat nenumato pareigos pareiškėjui periodiškai teikti tarnybai pažymą apie socialinę pašalpą, tačiau remiantis VGTPĮ 4 straipsnio 2 punktu, pareiškėjas privalo teikti valstybės garantuojamai teisei pagalbai gauti reikalingą išsamią ir teisingą informaciją, o to paties straipsnio 3 punktas numato pareiškėjui pareigą nedelsiant pranešti tarnybai apie pasikeitusias aplinkybes, turinčias įtakos asmens teisei gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą. SPIS sistemoje tarnyba tikrina ne visų, bet tam tikrų pareiškėjų duomenis (kilus įtarimų, kad asmuo nėra socialinės pašalpos gavėjas, gavus apie tai informacijos iš kitų asmenų ar institucijų).

Panevėžio tarnybos sprendimai suteikti ATP, priimti remiantis pareiškėjo pateikta pažyma, patvirtinančia, kad jis yra socialinės paramos gavėjas, galioja metus nuo sprendimo priėmimo dienos. Panevėžio tarnybos nuomone, VGTPĮ nenumato, kad asmenims gavusiems antrinę teisinę pagalbą pagal VGTPĮ 12 straipsnio nuostatas, sprendimas galiotų mažiau nei metus laiko nuo jo priėmimo dienos.

Statistika. Analizuojant tarnybų 2011 m. statistinius duomenis, nustatyta, kad ženkliai skiriasi sprendimų dėl sprendimo suteikti ATP galiojimo laiko pratęsimo skaičius tarnybose: Vilniaus tarnyboje – 211 (tai sudaro 5,5 proc. nuo sprendimų suteikti ATP skaičiaus), Kauno tarnyboje – 491 (tai sudaro 14,5 proc. nuo sprendimų suteikti ATP skaičiaus), Klaipėdos tarnyboje – 68 (tai sudaro 3,3 proc. nuo sprendimų suteikti ATP skaičiaus), Šiaulių tarnyboje – 41 (tai

sudaro 1,2 proc. nuo sprendimų suteikti ATP skaičiaus), Panevėžio tarnyboje – 55 (tai sudaro 2 proc. nuo sprendimų suteikti ATP skaičiaus). Klaipėdos ir Panevėžio tarnybos nurodė, kad sprendimu suteikiama ATP vienoje bylos nagrinėjimo stadijoje, dažniausiai metų laiko antrinei teisinei pagalbai toje stadijoje suteikti užtenka, todėl yra toks nedidelis sprendimų dėl ATP teikimo pratęsimo skaičius. Šiaulių tarnyba nurodė, kad sprendimų dėl sprendimo suteikti ATP galiojimo laiko pratęsimo buvo nedaug, nes buvo daug atvejų, kai pareiškėjai kreipėsi į tarnybą dėl sprendimo galiojimo pratęsimo, pasibaigus VGTPI nustatytam terminui.

Teisinis reguliavimas: Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 4, 18 ir 23 straipsniai; teisingumo ministro 2010 m. gegužės 28 d. įsakymas Nr. 1R-121 „Dėl rekomenduojamos Sprendimo dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo formos patvirtinimo“, kolegijos sprendimai.

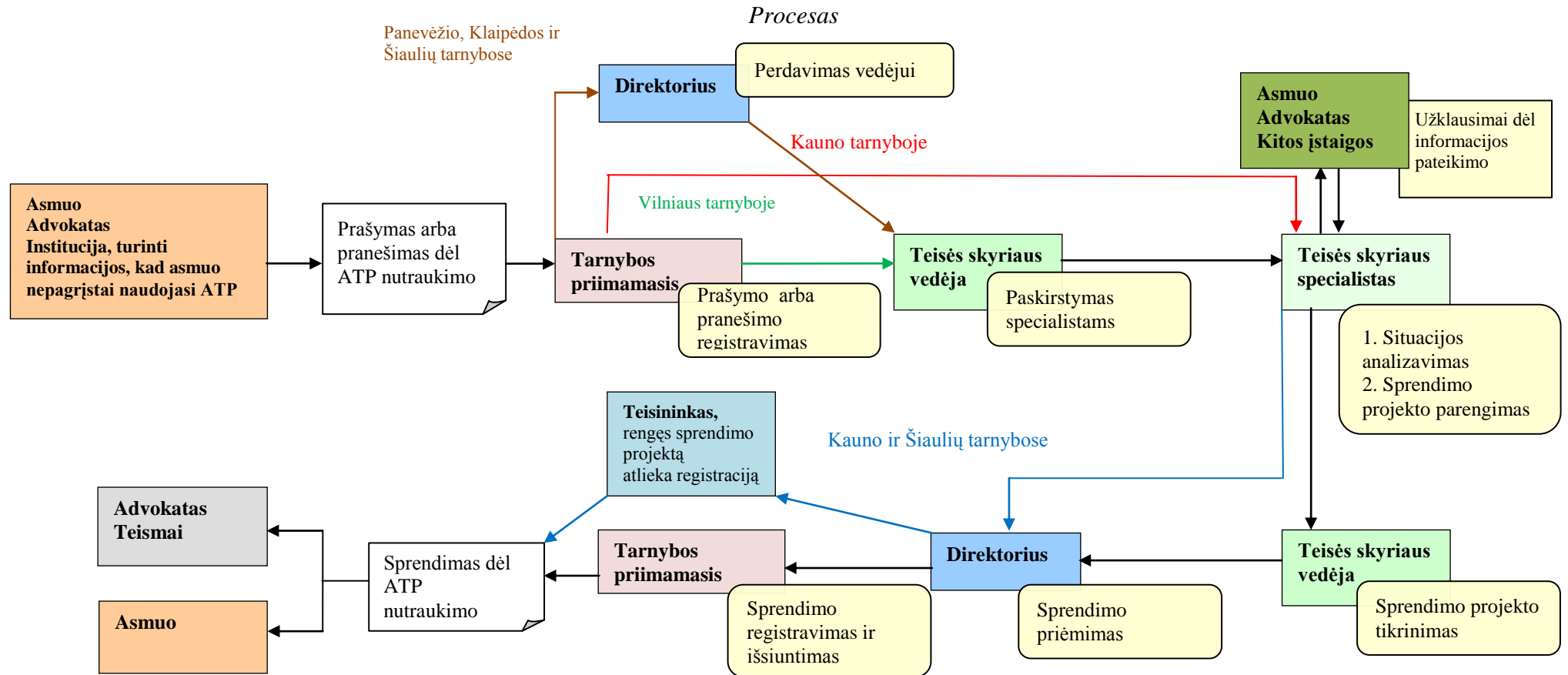
Išvados ir rekomendacijos

Siekiant pagreitinti procesą, manytina, kad dokumentų dėl sprendimo galiojimo pratęsimo paskirstymas galėtų būti vykdomas tiesiogiai – per administratorių ar skyriaus vedėją, todėl Panevėžio, Klaipėdos ir Šiaulių tarnybose peržiūrėtina vidaus tvarka šiuo aspektu.

Kauno tarnyba, priimdama sprendimus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo ir nurodydama sprendimo galiojimo terminą, turėtų atsižvelgti į Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 4 straipsnio 4 punktą, kad asmuo turi pareigą pateikti naują gyventojų (šeimos) turto deklaraciją, jeigu antrinė teisinė pagalba teikiama daugiau kaip metus, praėjus metams nuo sprendimo suteikti antrinę teisinę pagalbą priėmimo dienos.

Atsižvelgiant į tai, kad tarnybos taiko skirtingą praktiką dėl sprendimo galiojimo, kai asmuo yra socialinės pašalpos gavėjas, ir skirtingomis priemonėmis kontroliuoja, ar asmuo turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, kai asmuo yra socialinės pašalpos gavėjas, siūlytina Teisingumo ministerijai šiuo klausimu parengti rekomendaciją tarnyboms. Pastebėtina ir tai, kad tarnybos yra identifikavusios problemą, jog ne visi aktualūs duomenys būna laiku suvedami į SPIS sistemą, todėl pasitaiko atvejų, kai asmeniui reikia asmeniškai pateikti pažymą, kad jis yra socialinės pašalpos gavėjas, nes šie duomenys neatsispindi SPIS.

3. Sprendimų dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo nutraukimo priėmimas

Statistika.

Žemiau esančioje lentelėje pateikti statistiniai duomenys apie ATP nutraukimų skaičių konkrečiais VGTPĮ nustatytais pagrindais:

Sprendimų dėl ATP nutraukimo skaičius	Vilnius	Kaunas	Klaipėda	Šiauliai	Panevėžys	Viso
23 str. 1 p. (neturi teisės gauti)	0	4	2	4	3	13
23 str. 2 p. (neteisinga informacija)	0	0	0	2	0	2
23 str. 3 p. (pasikeičia aplinkybės)	0	2	0	0	0	2
23 str. 4 p. (pasikeičia turto ir pajamų lygis)	0	0	0	0	0	0
23 str. 5 p. (nepateikė deklaracijos)	0	246	1	387	0	634
23 str. 6 p. (piktnaudžiauja)	0	2	2	2	1	7
23 str. 7 p. (mažareikšmis)	0	0	0	0	2	2
23 str. 7 p. (ATP išlaidos viršija reikalavimų dydį)	0	0	0	2	0	2
23 str. 7 p. (pats gali apginti savo teises)	0	0	1	0	1	2
23 str. 8 p. (prašo nutraukti)	163	113	87	140	31	534
23 str. 9 p. (atstovavimas neperspektyvus)	23 (0,6 proc.)	20 (0,6 proc.)	25 (1,2 proc.)	33 (0,9 proc.)	9 (0,3 proc.)	110
23 str. 10 p. (nebendradarbiauja)	77 (2 proc.)	50 (1,5 proc.)	29 (1,4 proc.)	208 (6,2 proc.)	5 (0,2 proc.)	369
23 str. 11 d. nesutinka apmokėti 50 proc., kai nustatomas II lygis	0	1	1	1	0	3
23 str. 12 d. (pareiškėjas miršta)	2	6	7	9	0	24
Viso	265	444	155	788	52	1704
Sprendimų suteikti ATP skaičius	3801	3374	2092	3320	2785	15372
Sprendimų dėl ATP nutraukimo sk. proc. nuo sprendimų suteikti ATP	7 proc.	13 proc. (6 proc. atėmus 23 str. 5 p.)	7 proc.	24 proc. (12 proc. atėmus 23 str. 5 p.)	1,9 proc.	10,12

Šiaulių tarnyba nurodė, kad nebendradarbiavimo pagrindu antrinė teisinė pagalba nutraukiama, kai pareiškėjui ATP teikiama ilgiau nei 1 metus, nėra užfiksuotas ATP baigtumas (negautas advokato prašymas dėl užmokesčio už suteiktą ATP apmokėjimo ir sprendime, kuriuo suteikta ATP, nebuvo nurodyta jo galiojimo data). Jei paklašus pareiškėjo, ar jam vis dar reikalinga ATP, negaunamas atsakymas, tuomet ATP teikimas nutraukiamas. Nebendradarbiavimas su advokatu, teikiančiu ATP, taip pat konstatuojamas, gavus advokato pranešimą, kad pareiškėjas nepateikia advokatui reikiamų dokumentų, neatvyksta pas advokatą. Tuomet tarnyba paprašo pareiškėjo nurodyti nebendradarbiavimo priežastis, jei pareiškėjas neatsako arba nenurodo svarbių priežasčių, ATP teikimas nutraukiamas.

Vilniaus tarnyba nurodė, kad nebendradarbiavimas konstatuojamas tais atvejais, kai jau suteikus ATP, pareiškėjas nesilanko pas advokatą arba atvyksta vieną – du kartus ir po to nebeatvyksta, taip pat pats savarankiškai, nepasitaręs su advokatu paruošia dokumentus ir teikia juos teismui.

Klaipėdos ir Kauno tarnybų nuomone, nebendradarbiavimas pasireiškia tokiais pareiškėjų veiksmais, kaip nesikreipimas į paskirtą advokatą ilgą laiką (pvz. keletą mėnesių), atsisakymas atvykti pas advokatą ir tiesiogiai su juo bendrauti, iniciatyvos nerodymas. Tam tikrais atvejais pareiškėjai viešai skundais reiškia niekuo nepagrįstus kaltinimus advokatų ir tarnybos specialistų atžvilgiu, teismo posėdžio metu atsisako paskirto advokato, reiškia nepagrįstus nušalinimus. Tarnyba mano, kad pareiškėjai taip pat nebendradarbiauja su paskirtu advokatu, kai advokatas kviečia susitikti, pareiškėjai neatvyksta, nepraneša apie neatvykimo priežasčių, nebando derinti patogios susitikimo datos ir laiko, nepraneša apie savo poziciją byloje, nesuteikia jokios efektyviam ir kokybiškam antrinės teisinės pagalbos teikimui būtinos informacijos. Kauno tarnyba taip pat konstatuoja, kad pareiškėjas nebendradarbiauja su ja, kai į pareiškėją kreipiamasi dėl sprendimo, kuriame nebuvo nurodytas jo galiojimo terminas, galiojimo pasibaigimo, ir pareiškėjas nereaguoja į Tarnybos raštą.

Panevėžio tarnyboje sprendimas nutraukti ATP teikimą dėl nebendradarbiavimo priimamas gavus advokato pranešimą, kad pareiškėjas nebendradarbiauja, neatvyksta kviečiamas raštu, nepateikia prašomų dokumentų ar duomenų jau pradėjus rengti procesinius dokumentus (prie pranešimo advokatas pateikia Tarnybai raštus, siųstus pareiškėjui).

Į klausimą, kodėl Vilniaus, Klaipėdos ir Panevėžio tarnybose nebuvo atvejų, kai ATP teikimas nutrauktas pareiškėjui nepateikus deklaracijos, tarnybos atsakė, kad sprendimas suteikti ATP galioja jame nustatyta terminą, kuriam pasibaigus ATP teikimas nutrūksta automatiškai, t. y. šiais atvejais sprendimas dėl ATP teikimo nutraukimo nėra priimamas. Šiaulių tarnyboje 387 atvejais ir Kauno tarnyboje 246 atvejais ATP teikimas nutrauktas pareiškėjui nepateikus deklaracijos, nes anksčiau Šiaulių ir Kauno tarnybose priimamuose sprendimuose nebūdavo nurodomas terminas iki kurio galioja sprendimas suteikti ATP (Kauno tarnyboje sprendimuose suteikti ATP pradėta nurodyti jo galiojimo terminą nuo 2008 m. balandžio mėn., Šiaulių tarnyboje – nuo 2010 m. sausio mėn.), todėl besibaigiant sprendimų, kuriuose nebuvo nurodyta jų galiojimo data, terminui Šiaulių ir Kauno tarnybos išsiuntė pareiškėjams pranešimus apie būtinybę pateikti naują gyventojų (šeimos) turto deklaraciją. Pareiškėjams nepateikus deklaracijos, ATP teikimas buvo nutrauktas.

Teisinis reguliavimas: Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 23 straipsnis.

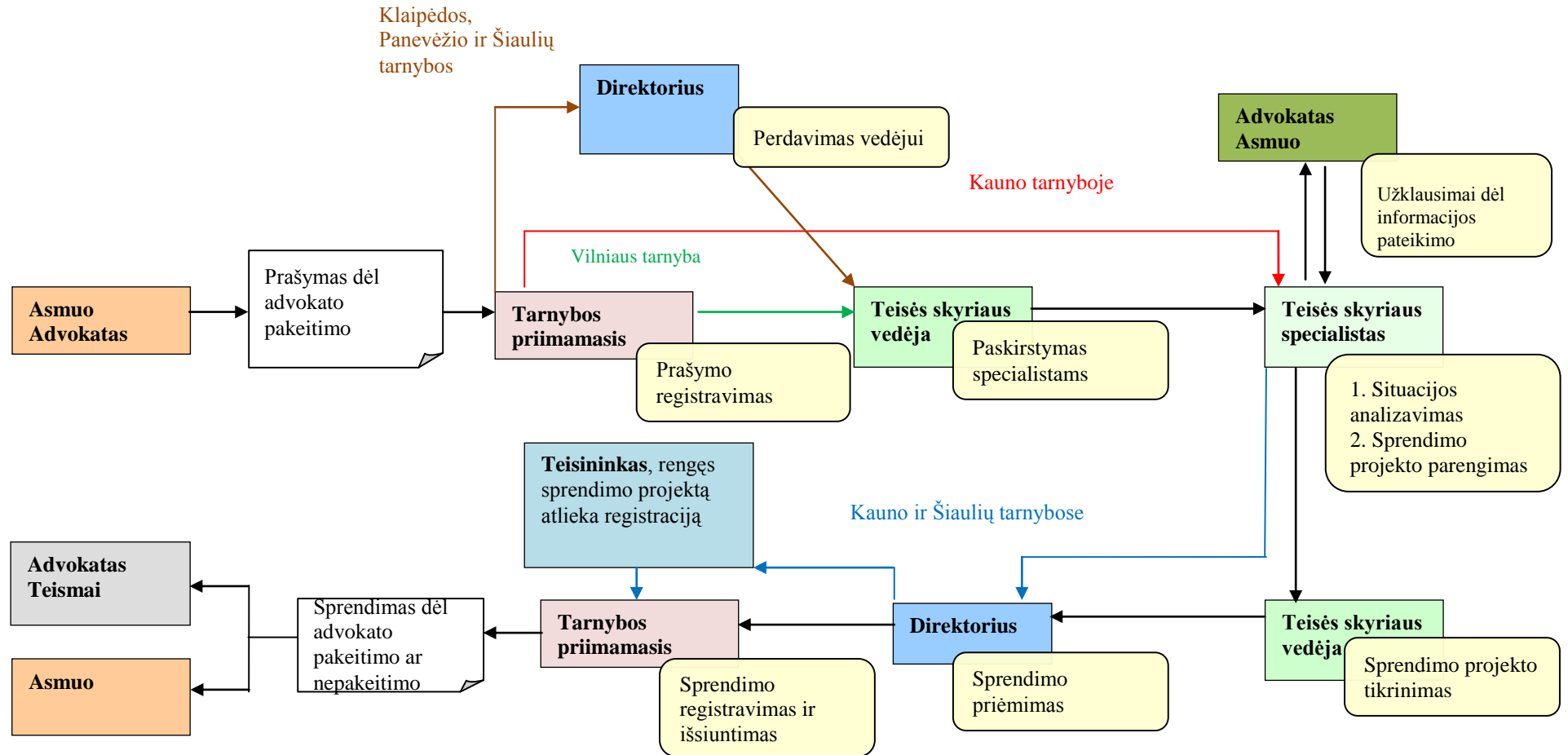
Išvados ir rekomendacijos

Įvertinus pateiktus duomenis, darytina išvada, kad šiuo atveju tarnybų praktika yra gana tolygi (pradėjus Šiaulių ir Kauno tarnybai naudotis terminuotu sprendimu, šiuo metu statistikoje atsispindinčio skirtumo dėl antrinės teisinės pagalbos nutraukimo, nepateiktus gyventojų (šeimos) turto deklaracijos, nebeliks). Kartu reikėtų pažymėti, kad Panevėžio tarnyba, palygintus su kitomis tarnybomis, priima kur kas mažiau sprendimų nutraukti antrinės teisinės pagalbos dėl to, kad atstovavimas byloje neperspektyvus arba pareiškėjas nebendradarbiauja su tarnyba ar advokatu. Tokia statistika leidžia abejoti, ar antrinės teisinės pagalbos teikimo kontrolės procesas Panevėžio tarnyboje yra pakankamas.

Kaip ir ankstesniuose procesuose, siekiant pagreitinti procesą, manytina, kad dokumentų dėl antrinės teisinės pagalbos nutraukimo paskirstymas galėtų būti vykdomas tiesiogiai – per administratorių ar skyriaus vedėją, todėl Panevėžio ir Klaipėdos tarnybose peržiūrėtina vidaus tvarka šiuo aspektu.

4. Sprendimų dėl antrinės teisinę pagalbą teikiančio advokato pakeitimo (atsisakymo pakeisti antrinę teisinę pagalbą teikiančią advokatą) priėmimas

Procesas

Šie sprendimai visose tarnybose priimami ta pačia veiksmų seka, kuri neženkliai skiriasi, atsižvelgiant į Teisės skyriaus vedėjo nebuvimą Šiaulių tarnyboje, Kauno ir Šiaulių tarnybose neatliekama dvigubą specialisto parengto sprendimo dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo nutraukimo projekto teisėtumo kontrolę, kai projektą vertina ir Teisės skyriaus vedėjas ir tarnybos direktorius, ir tai, kad Kauno ir Šiaulių tarnybose sprendimo projektą parengęs teisininkas pats jį registruoja po to, kai jį pasirašo direktorius. Be to, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio tarnyboje pirminis dokumentų paskirstymas vyksta per direktorių, Vilniaus tarnyboje administratorius perduoda Teisės skyriaus vedėjui, o Kauno tarnyboje iš administratoriaus tiesiogiai perduodama specialistams.

Taip pat buvo analizuota, ar visais atvejais, kai sprendžiamas advokato pakeitimo klausimas, yra kreipiamasi į advokatą, prašant pateikti paaiškinimą, teirautasi, ar paklausimai advokatams yra siunčiami kitais atvejais (pvz., gavus pareiškėjo skundą dėl advokato veiksmų (neveikimo), kai neprašoma spręsti advokato pakeitimo klausimo.)

Vilniaus tarnyba nurodė, kad užklausimus advokatams siunčia tiek tais atvejais, kai sprendžiami jų pakeitimo klausimai, tiek tais atvejais, kai yra gauti pareiškėjų skundai dėl advokatų veiklos, tačiau būna atvejų, kai advokatų užsiklausiama žodžiu, pavyzdžiui, kai skubiai reikia išnagrinėti klausimą dėl advokato pakeitimo. Kartais, nors ir yra gautas pareiškėjo skundas dėl konkretaus advokato veiklos, Vilniaus tarnyba neužsiklausia advokato, jeigu informaciją pagal pareiškėjo skundą tarnyba gali gauti pati (pavyzdžiui, iš advokato tarnybai pateikiamų duomenų apie suteiktą (teikiamą) antrinę teisinę pagalbą). Tuomet, kai asmens skunde/prašyme yra keliamas klausimas tik dėl advokato veiklos kokybės ir neprašoma pakeisti advokato, toks prašymas yra persiunčiamas Lietuvos advokatūrai, neteikiant užklausimo advokatui, nes Lietuvos advokatūra savarankiškai kreipiasi į advokatą dėl paaiškinimo pateikimo į išdėstytus asmens nusiskundimus.

Kauno tarnyba nurodė, kad advokatas užklauiamas visais atvejais, kai yra skundžiamasi jo atliekamu darbu ir dėl to prašoma jį pakeisti. Kitais atvejais, tokiais kaip prašoma pakeisti dėl advokato ligos, advokatui nustojus verstis advokato praktika ir pan. advokato nėra prašoma paaiškinti pareiškėjo prašyme nurodytas aplinkybes.

Klaipėdos tarnyba nurodė, kad advokato paaiškinimo prašoma, ir kai gaunamas prašymas jį pakeisti, ir kai gaunamas skundas dėl jo veiklos ir teikiamos teisinės pagalbos. Paaiškinimo neprašoma tik tais atvejais, kai iš pareiškėjo prašymo matyti akivaizdūs VGTPĮ 18 straipsnio 7 dalyje nurodyti pagrindai, pvz. pareiškėjas nurodo, kad tas pats advokatas jau atstovauja ar atstovavo priešingą šalį arba yra su priešinga šalimi susijęs artimais ryšiais.

Šiaulių ir Panevėžio tarnybos nurodė, kad užklauiamas advokatui siunčiamas, kai sprendžiamas advokato pakeitimo klausimas ir gavus skundą dėl advokato teikiamos ATP. Į advokatą nesikreipia tik tais atvejais, jei prašoma pakeisti antrinę teisinę pagalbą teikiančią advokatą dėl advokato mirties, sunkios ligos, dėl to, kad advokatas ir tarnyba nutraukia ATP teikimo sutartį ir kitais pagrindais, kai yra akivaizdu, kad būtina keisti ATP teikiančią advokatą.

Statistiniai duomenys

	Vilniaus tarnyba	Kauno tarnyba	Klaipėdos tarnyba	Šiaulių tarnyba	Panevėžio tarnyba	Viso
Sprendimai pakeisti advokatą, sprendimai atsisakyti pakeisti advokatą, užklausimai advokatui, pareiškėjų skundai, persiūsti Lietuvos advokatūrai	174	344	210	396	174	1298
Sprendimų suteikti ATP skaičius	3801	3374	2092	3320	2785	15372
Sprendimai pakeisti advokatą	120 (3 proc. nuo sprendimų suteikti)	214 (6,3 proc. nuo sprendimų suteikti)	106 (5 proc. nuo sprendimų suteikti)	288 (8,6 proc. nuo sprendimų suteikti)	85 (3 proc. nuo sprendimų suteikti)	813
Sprendimai atsisakyti keisti	25 (17 proc. nuo visų atvejų)	38 (15 proc. nuo visų atvejų)	33 (24 proc. nuo visų atvejų)	53 (15,5 proc. nuo visų atvejų)	2 (2,2 proc. nuo visų atvejų).	151
Užklausimai advokatui	19 (13 proc. nuo visų atvejų)	90 (36 proc. nuo visų atvejų)	71 (51 proc. nuo visų atvejų)	53 (15,5 proc. nuo visų atvejų)	87 (100 proc. nuo visų atvejų)	320
Pareiškėjų skundai, persiūsti Lietuvos advokatūrai	10	2	0	2	0	14

Kaip matyti, daugiausiai pakeitimų buvo Šiaulių ir Kauno tarnybose. Šiaulių tarnyba nurodė, kad antrinę teisinę pagalbą teikiantys advokatai buvo pakeisti dėl šių priežasčių: 89 atvejais priimti sprendimai dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo sutarties su advokatu nutraukimo, 71 atveju – dėl interesų konflikto, 49 atvejais – užimtumo/didelio krūvio, 31 atveju – dėl nebendradarbiavimo, 10 – dėl ligos ir kt.; Kauno tarnyba nurodė, kad advokato pakeitimo priežastys: didelis darbo krūvis – 57; liga – 38; interesų konfliktas – 59; nutraukta sutartis su advokatu – 10; atostogos – 8; kitos priežastys – 42. Taigi, pakeitimų skaičius gali būti įtakotas ir objektyvių priežasčių, t. y. kaip advokato liga ar sutarties su advokatu nutraukimas. Atkreiptinas dėmesys, kad sprendimai pakeisti advokatą turi būti priimami tik įvertinus visas aplinkybes ir kartu sprendžiama ne tik, ar yra pagrindas pakeisti advokatą, bet ir, ar nėra pagrindo nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimo dėl nebendradarbiavimo su advokatu. Pastebėtina, kad Panevėžio tarnyboje atsisakymai pakeisti advokatą, teikiantį antrinę teisinę pagalbą, sudaro tik 2,2 proc. nuo visų atvejų, kai buvo sprendžiamas advokato pakeitimo klausimas, todėl svarstyтина, ar ši tarnyba, priimdama sprendimą dėl advokato pakeitimo, išsamiai ir objektyviai įvertina visas aplinkybes, ar visgi labiau atsižvelgiama į pareiškėjo reikalavimus, siekiant išvengti konfliktinės situacijos (kaip matyti iš pateiktų duomenų, visi atvejai dėl advokato pakeitimo Panevėžio tarnyboje buvo vertinamojo pobūdžio, nes 100 proc. buvo kreiptasi į advokatus dėl paaiškinimų pateikimo.

Teisinis reguliavimas: Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 18 straipsnis. Advokatūros įstatymo 42 straipsnis, Lietuvos advokatų etikos kodeksas.

Išvados ir rekomendacijos

Atkreiptinas tarnybų dėmesys, kad sprendimai pakeisti advokatą turi būti priimami tik įvertinus visas aplinkybes ir kartu sprendžiama ne tik, ar yra pagrindas pakeisti advokatą, bet ir, ar nėra pagrindo nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimo dėl nebendradarbiavimo su advokatu.

Panevėžio, Klaipėdos ir Šiaulių tarnybose peržiūrėtina dokumentų paskirstymo vidaus tvarka.

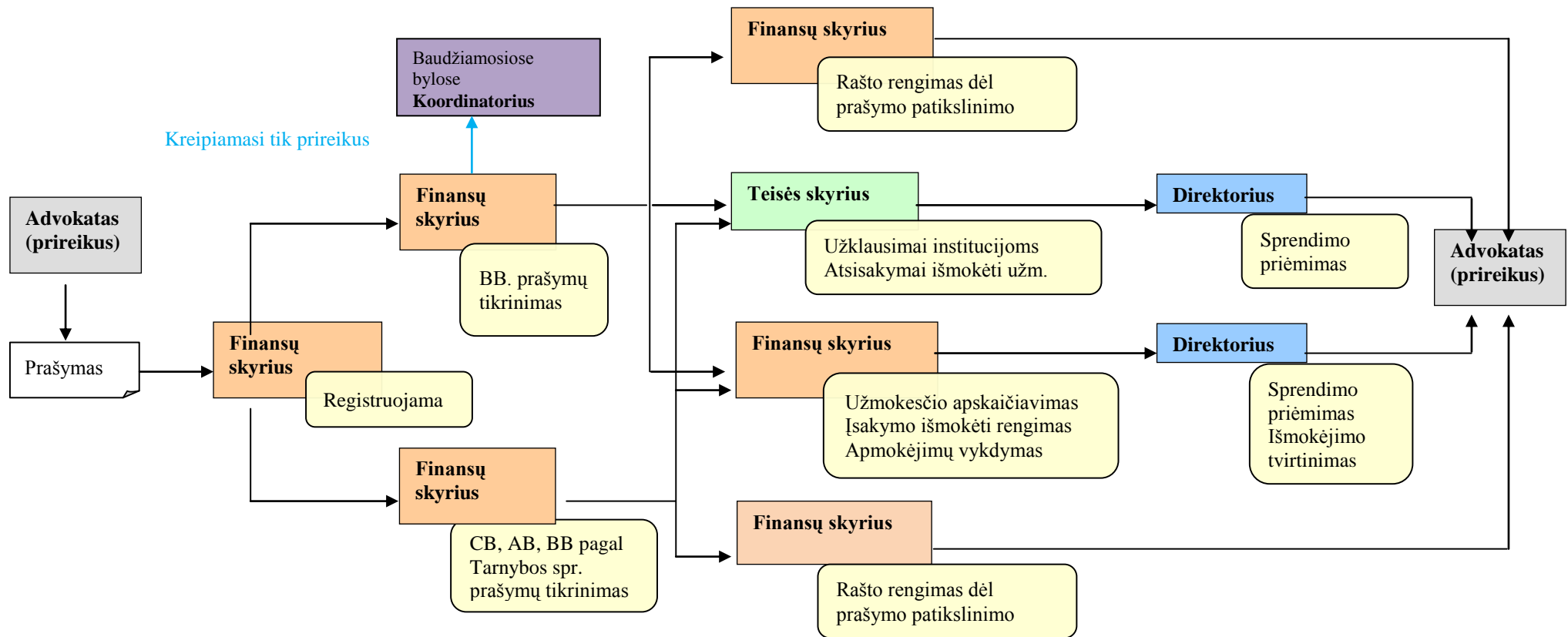
Be to, kitose šios funkcijų peržiūros analizės etapuose buvo nustatytas poreikis tarnybų vidaus dokumentuose aiškiai įtvirtinti klausimų, susijusių su advokato pakeitimu, nagrinėjimo terminus.

5. Sprendimų išmokėti užmokesčių antrinę teisinę pagalbą teikiantiems advokatams priėmimas

Advokatų, teikiančių antrinę teisinę pagalbą, apmokėjimo procedūra turinio požiūriu visose tarnybose vyksta panašiai, tačiau pats procesas (jo seka, veiksmų priskyrimas konkreitiems specialistams, žmogiškųjų išteklių paskirstymas atskiriems veiksams atlikti) tarnybose vyksta gana skirtingai (netgi ir lyginant procesus toje pačioje tarnyboje apmokant užmokesčių advokatams, nuolat teikiantiems antrinę teisinę pagalbą, ir advokatams, prireikus teikiantiems antrinę teisinę pagalbą).

5.1. Užmokesčio išmokėjimas prireikus antrinę teisinę pagalbą teikiantiems advokatams

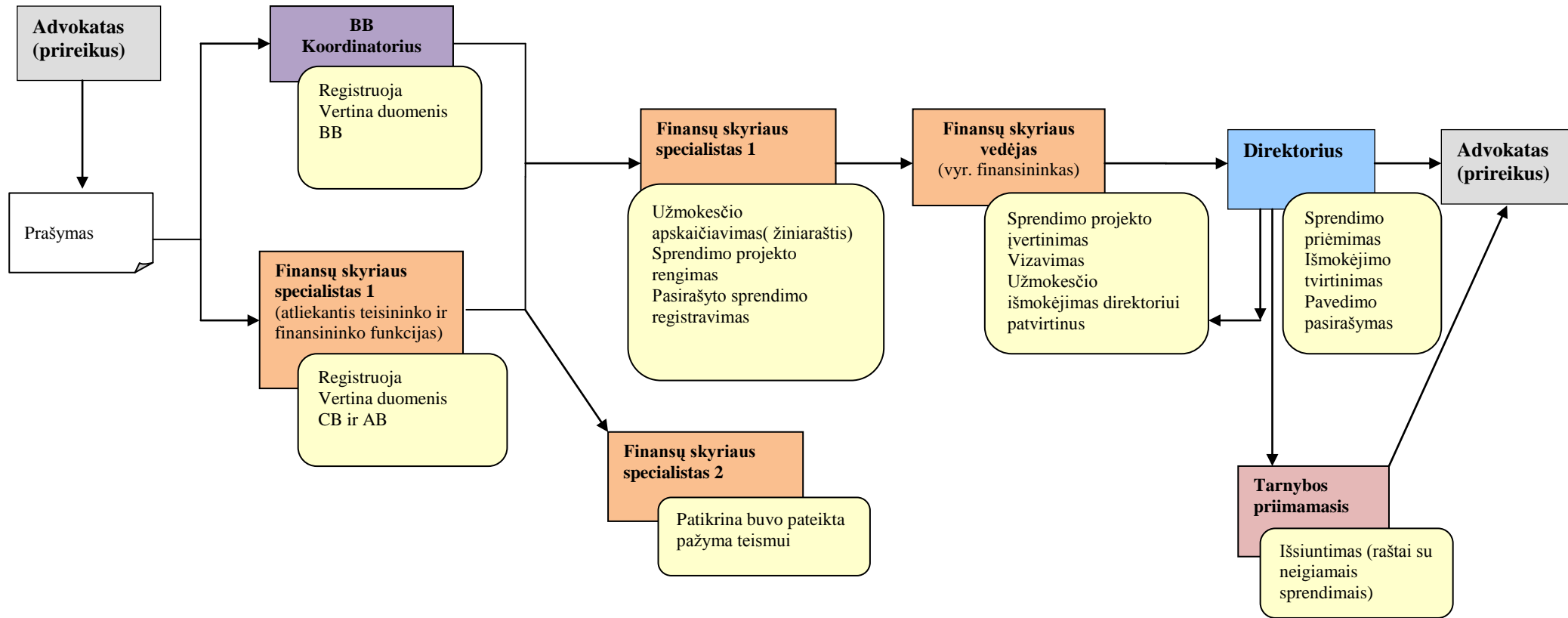
Schemoje pavaizduoti Vilniaus tarnyboje vykstantys procesai

Vilniaus tarnyboje prašymus dėl užmokesčio išmokėjimo registruojami Finansų skyriuje. 2011 m. Vilniaus tarnyboje prašymų teisinį vertinimą civilinėse, administracinėse ir baudžiamosiose bylose atliko Teisės skyriaus specialistas, 2012 m. Finansų skyriui priskyrus teisininko pareigybę, šių prašymų vertinimas atliekamas Finansų skyriuje. Dėl pastarojo darbuotojo didelio darbo krūvio sprendimų atsisakyti išmokėti užmokesčių rengimas priskirtas Teisės

skyriaus kompetencijai. Užmokesčių apskaičiuoja ir įsakymo išmokėti projektą parengia Finansų skyrius. Apmokėjimus vykdo vyr. finansininkas. Sprendimai pasirašomi institucijos direktoriaus, juos registruoja sprendimo projektą rengęs darbuotojas. Dokumentus išsiunčia administratorius.

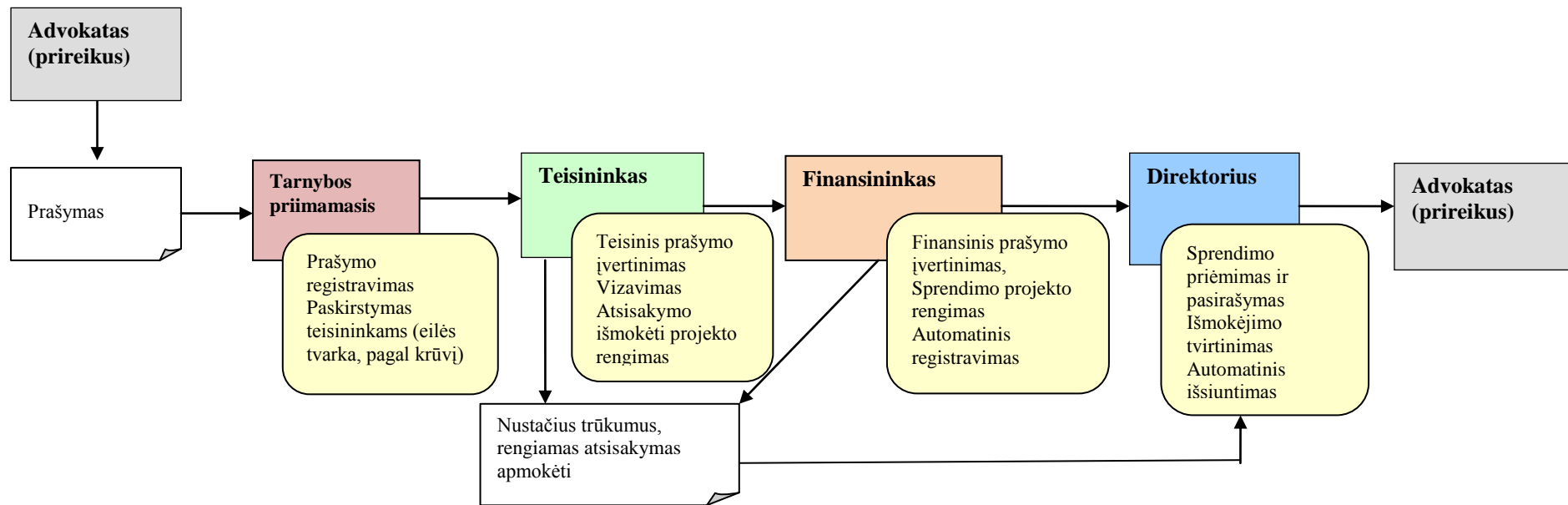
Schemoje pavaizduoti Kauno tarnyboje vykstantys procesai

Kauno tarnyboje prašymo pirminį vertinimą atlieka tarnautojas, atliekantis tiek finansininko, tiek teisininko funkcijas, kai antrinė teisinė pagalba teikta civilinėje byloje. Kai antrinė teisinė pagalba teikta baudžiamosiose bylose, pirminį vertinimą atlieka antrinės teisinės pagalbos teikimo baudžiamosiose bylose koordinatorius. Po pirminio vertinimo, kitam Finansų skyriaus specialistui (kuris rengia pažymą teismui) patikrinus, ar buvo teikta pažyma teismui, Finansų skyriaus specialistas, atlikęs pirminį vertinimą, apskaičiuoja advokatai mokėtiną užmokesčio dydį (žiniaraštis), kuriame parengia sprendimo dėl

užmokesčio apskaičiavimo projektą, teikia jį Finansų skyriaus vedėjui, kuris, įvertinęs sprendimo projektą, pateikia jį pasirašyti direktoriui, toliau vykdomas apmokėjimas. Įsakymas dėl apmokėjimo priimamas dėl kelių advokato prašymų išmokėti užmokesį per tam tikrą laikotarpį (dažniausiai 7 dienos). Jei priimamas sprendimas neišmokėti užmokesčio, juos išsiunčia administratorius (rengiamas raštas, kuris vizuojamas ta pačia seka). Kitus sprendimus pateikia (asmeniškai, elektroniniu paštu), specialistas, rengęs įsakymą.

Schemoje pavaizduoti Šiaulių tarnyboje vykstantys procesai

Šiaulių Tarnyboje pirminį prašymų vertinimą atlieka specialistai (teisininkai) per 3 darbo dienas. Jei prašymas dėl užmokesčio atitinka visus reikalavimus, specialistas (teisininkas) vizuoja jį bei perduoda finansininkui, kuris jį įvertina per 3 darbo dienas. Finansininkas apskaičiuoja programoje „Biudžetas“ pagal prašymus mokėtiną sumą, įvertina ir nustato kompensuojamų išlaidų pagrįstumą, jas apskaičiuoja, taip pat patikrina, ar buvo būtinas teisinės pagalbos išlaidų apskaičiavimas ir ar teismui buvo pateikta atitinkama pažyma. Jei nustatoma, kad nebuvo pateikta pažyma dėl teisinės pagalbos išlaidų priteisimo, perduodama teisininkui parengti pranešimą advokatui, o jei buvo pateikta pažyma, bet priteista ne visa išlaidų suma, rengiamas skundas. Jei prašymas tinkamas ir nėra nustatyta kitų trūkumų, parengiamas sprendimas ir tą pačią dieną įkeliamas į programą „Kontora“ direktoriui pasirašymui. Kadangi rengiamas elektroninis dokumentas, sprendimo registravimas vyksta automatiškai (t. y. rengdamas sprendimo projektą numerį suteikia jį rengęs finansininkas), taip pat automatiškai per sistemą „Kontora“ elektroniniu paštu išsiunčiamas sprendimas advokatui. Jeigu rengiamas atsisakymas apmokėti, jį rengia teisininkas, vizuoja sprendimą, o pasirašo direktorius.

Teisinis įvertinimas apima tokių aplinkybių vertinimą:

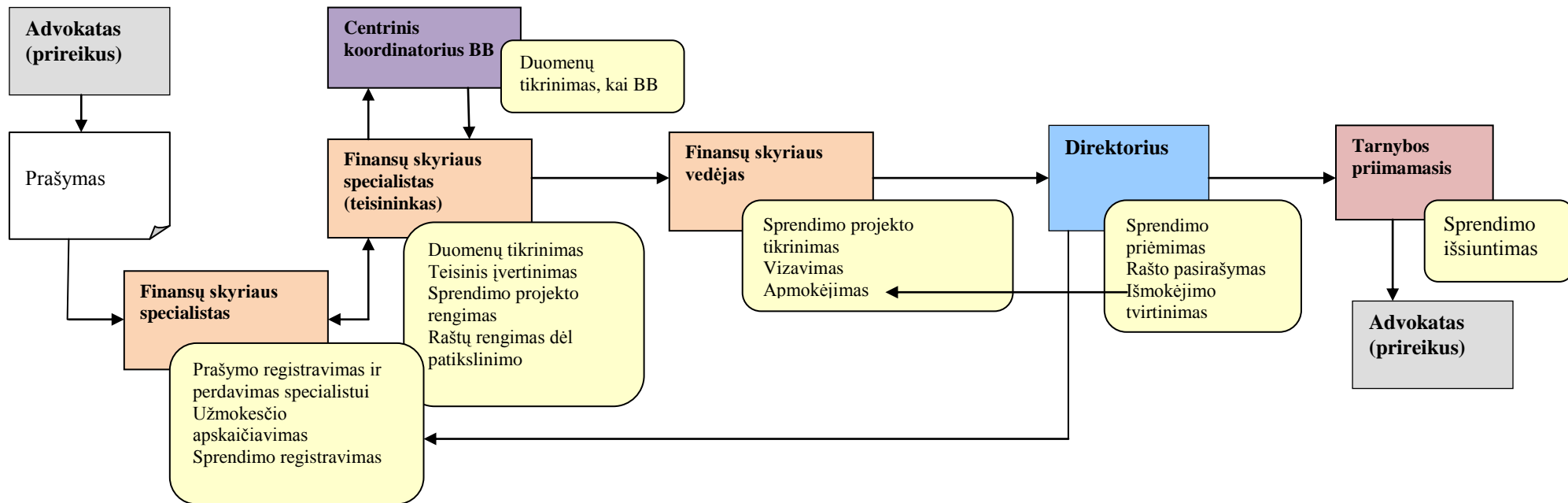
- 1) Ar prašymas atitinka teisės aktų nustatytus formos reikalavimus ir yra pasirašytas?

- 2) Ar yra koordinatoriaus parinkimas (tikrinama programoje „KOORDIS“ ar tarnybos sprendimas (tikrinama programoje „KOORDIS“) ir pagalba teikta jo galiojimo metu?
- 3) Ar byla (procesinis veiksmas) baigtas ir yra visi dokumentai (parašai)?
- 4) Ar prašymas pateiktas ne vėliau kaip per 6 mėn. nuo bylos stadijos pabaigos?
- 5) Ar nėra VGTPĮ įstatymo 23 straipsnio 1 ir 2 dalyse bei nutarimo Nr. 69 25 ir 31 punktuose nustatytų atsisakymo išmokėti pagrindų?
- 6) Nustatoma, ar civilinėse ir administracinėse bylose buvo papildomų savarankiškų reikalavimų, ar vyko ginčo teisena ir buvo laimėta.

Finansinis įvertinimas apima:

- 1) Mokėtinų sumų apskaičiavimą;
- 2) Apskaičiavimą kompensuojamų išlaidų ir nustatymą jų pagrįstumo;
- 3) Nustatymą, ar buvo pateikta teismui pažyma, kai antrinės teisinės pagalbos išlaidos galėjo būti priteisiamos valstybei iš priešingos šalies.

Schemoje pavaizduoti Klaipėdos tarnyboje vykstantys procesai

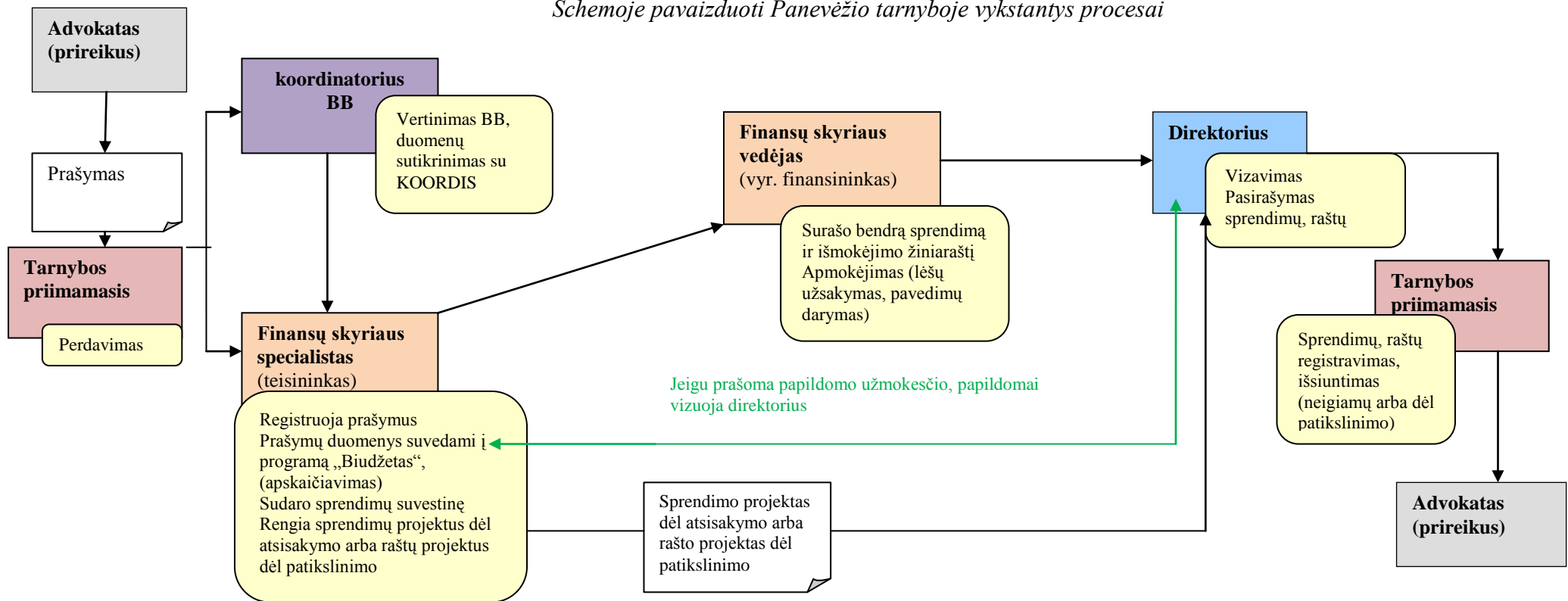
Klaipėdos Tarnyboje advokatų prašymus dokumentų valdymo sistemoje „Kontora“ užregistruoja Finansų ir ūkio skyriaus darbuotojas, atsakingas tik už šių dokumentų registraciją, ir perduoda Finansų skyriaus vyresniajam specialistui (teisininkui), kuris per 3 darbo dienas atlieka *teisinį prašymų vertinimą*. Vėliau dokumentai perduodami centriniam ATP teikimo baudžiamosiose bylose koordinatoriui (jei ATP buvo teikta baudžiamosiose bylose). Jei randama klaidų, kartu su sprendimu neišmokėti užmokesčio siunčiama patikslinimui. Viename sprendime neišmokėti užmokesčio, grąžinat patikslinti, surašomi vis vieno advokato patikrinti tą pačią dieną pateikti tikslintini prašymai. Kai advokatas grąžina patikslintus prašymus, jie neregistruojami kaip naujo, o dokumentų valdymų sistemoje „Kontora“ pažymimi kaip patikslinti. Jeigu nėra nustatoma klaidų, Finansų ir ūkio skyriaus vyriausiasis specialistas (finansininkas)

apskaičiuoja advokatu mokėtiną užmokestį (programa „Biudžetas“) ir patirtų antrinės teisinės pagalbos išlaidų sumą bei parengtą sprendimo dėl užmokesčio išmokėjimo projektą teikia Finansų ir ūkio skyriaus vedėjui. Surašomas vienas sprendimo išmokėti užmokestį konkrečiam advokatu pagal visus vieną dieną šio advokato pateiktus teisingai užpildytus prašymus. Finansų ir ūkio skyriaus vedėjas, vizuoja sprendimo dėl išmokėjimo projektą bei teikia jį Tarnybos direktoriui pasirašyti. Sprendimą išmokėti registruoja jį rengęs specialistas. Po pasirašymo duomenys registruojami apskaitoje FAVAIS. Finansų ir ūkio skyriaus vedėja teikia paraišką VBAMS dėl lėšų gavimo į sąskaitą pavedimams atlikti, gavus lėšas, atliekami pavedima, operacijos registruojamos apskaitoje.

Teisinis įvertinimas Klaipėdos tarnyboje apima:

- 1) Veiksmų ir teisenos sutikrinimą;
- 2) Sugaištas laikas ir pridedami dokumentai;
- 3) Nurodomas Taisyklių punktus, pagal kurį turi būti apmokama;
- 4) Koordinatorius tikrinimą, ar tikrai buvo paskyrimas.

Schemoje pavaizduoti Panevėžio tarnyboje vykstantys procesai

Panevėžio tarnyboje prašymas perduodamas per administratorių, kurį vėliau, priklausomai nuo to, kokioje byloje buvo teikta antrinė teisinė pagalba, vertina baudžiamųjų bylų koordinatorius ir Finansų skyriaus specialistas teisininkas, baudžiamųjų bylų koordinatorius sutikrina tik prašymo duomenis su sistemoje „KOORDIS“ esančiais duomenimis ir tolimesniam vertinimui perduoda Finansų skyriaus specialistui (teisininkui), pastarasis atlieka skaičiavimus programa

„Biudžetas“. Toliau visus veiksmus, susijusius su apmokėjimu vykdo vyr. finansininkas. Prašymai dėl papildomų išlaidų atlyginimo dažniausiai teikiami kartu su ataskaitomis ir automatiškai įvertinama tokia pačia procedūra. Teigiami sprendimai nėra siunčiami advokatams, išduodami jų prašymu.

Finansų skyriaus specialisto įvertinimas apima:

- 1) Proceso stadijos ir proceso veiksmo, APT turinio sutikrinimas;
- 2) Pradžia, pabaiga, sugaištas laikas;
- 3) atsakingų asmenų parašai pagal pridėtus dokumentus, advokato parašas;
- 4) perskaičiuoja ir sutikrina antrinės teisinės pagalbos išlaidas.

Jeigu sugaišta daugiau laiko nei nustatyta pagal stadiją, prieš prašymų duomenų suvedimą į programą „Biudžetas“ prašymas teikiamas direktoriui. Direktorius, peržiūrėjęs vizuoja patį prašymą ir grąžina buhalterijai atlikti tolesnius veiksmus.

Analizuojant tarnybų pateiktus statistinius duomenis, nustatyta, kad vienoje tarnybose sprendimų atsisakyti išmokėti užmokestį skaičius ženkliai didesnis už sprendimų grąžinti prašymą išmokėti užmokestį advokatui patikslinti skaičių, kitose tarnybose sprendimų grąžinti prašymą išmokėti užmokestį advokatui patikslinti yra žymiai daugiau nei sprendimų atsisakyti išmokėti užmokestį.

Funkcijos produktas	Vilniaus VGTPT	Kauno VGTPT	Klaipėdos VGTPT	Šiaulių VGTPT	Panevėžio VGTPT	VISO
Sprendimai atsisakyti išmokėti užmokestį	93	489	0	89	26	697
Sprendimai grąžinti prašymą išmokėti užmokestį advokatui patikslinti	1159	0	143	0	131	1530

Siekiant išsiaiškinti, kodėl šių funkcijos produktų kiekis taip netolygiai pasiskirstęs, buvo paprašyta tarnybų nurodyti, kokiais atvejais priimami sprendimai grąžinti prašymą išmokėti užmokestį advokatui patikslinti ir sprendimai atsisakyti išmokėti užmokestį.

Vilniaus tarnyba grąžina advokatams prašymus **patikslinti** kai:

1. Trūksta atstovaujamojo arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo parašų (jeigu advokatas dokumentų, patvirtinančių antrinės teisinės pagalbos suteikimą, pateikti negali, antrinės teisinės pagalbos teikimą gali patvirtinti antrinę teisinę pagalbą gavęs asmuo, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teisėjas).

2. Blogai nurodytas arba nenurodytas Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) pagrindas dėl gynėjo paskyrimo.

3. Nepridėti advokato parengti procesiniai dokumentai.

4. Skiriasi bylos numeris dokumente, kuriuo paskirtas advokatas, ir dokumentu, kuriuo konstatuota, kad ATP teikimas baigtas.

5. Pradėta, bet nebaigta pildyti prašymo forma (nenurodyti atlikti veiksmai ir laikas).

6. Nėra stadijos pabaigimą įrodančio dokumento.

7. Nepateikti dokumentai, pagrindžiantys papildomas išlaidas (kuro čekiai, kopijavimo ir pan.).

8. Nėra koordinatoriaus parašo prašymo formoje.

9. Advokato parašas nepasirašytas.

10. Advokatui prašant apmokėti, taikant taisyklų 21 punktą (Jeigu nusikalstamos veikos kvalifikacija žymiai pasikeičia, tarnyba priima sprendimą, pagal kurią nusikalstamos veikos kvalifikaciją skaičiuojamas advokato užmokesčio dydis), prašoma pateikti suėmimo nutartį, jeigu nesimato suėmimo kituose dokumentuose.

11. Nepateiktas ikiteisminio tyrimo sujungimą ar atskyrimą patvirtinantis nutarimas.

12. Tinkamai neįformintas advokato atsisakymas.

13. Kartu su advokato pateiktu prašymu nėra pateiktas dokumentas, įrodantis, kad pareiškėjas atsisakė gynėjo.

Vilniaus tarnyba atsisako advokatams išmokėti užmokesį, kai:

1. Nėra priimtas Tarnybos sprendimas dėl kasacinio skundo parengimo, nukentėjusiojo atstovavimo.

2. Advokatas nebuvo parinktas koordinatoriaus.

3. Užmokestis toje byloje išmokėtas kitam advokatui.

4. Sulaikytas įtariamasis, gynėjas paskirtas BPK 51 str. 1 d. 7 p. (gynėjo dalyvavimas būtinas, tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas) pagrindu, teikia ATP po 48 val.

5. Ginamasis atlieka bausmę, paskirtas pagal BPK 51 str. 1 d. 7 p.

6. Atliktas procesinis veiksmas, už kurio atlikimą Taisyklėse nenumatytas apmokėjimas.

7. Bylos stadija nėra baigta.

8. Nėra nurodyto gynėjo paskyrimo pagrindo pagal BPK arba nurodytas akivaizdžiai netinkamas pagrindas.

9. Procese nedalyvavo vertėjas, kai ATP paskirta pagal BPK 51 str. 1 d. 3 p. (gynėjo dalyvavimas būtinas, nagrinėjant nemokančių proceso kalbos asmenų bylas).

10. Veiksmai ikiteisminiame tyrime atlikti anksčiau nei priimtas nutarimas dėl gynėjo paskyrimo.

11. Advokato ranka ištaisytas dokumentas dėl jo paskyrimo.

12. Apmokama už mažesnę laiką nei nurodyta prašyme (laikas procesinių dokumentų rengimui, kelionei ir pan.)

13. Kai BPK 51 str. 1 d. 9 p. pagrindu (gynėjo dalyvavimas būtinas, nagrinėjant bylą teisme pagreitinto proceso tvarka) paskiria prokuroras atstovauti teisme.

14. Kai „dubliuojasi“ laikas skirtinguose advokato prašymuose.

15. Pagal BPK 51 str. 1 d. 9 p. ikiteisminio tyrimo metu.

16. Kai skirta ATP BPK 51 str. 1 d. 1 p. pagrindu (gynėjo dalyvavimas būtinas, nagrinėjant bylas dėl veikų, kuriomis įtariamasis ar kaltinamasis nepilnametis), o ginamasis yra pilnametis.

Kauno tarnyba statistikoje neišskiria sprendimų gražinti advokatų prašymus tikslinti ir sprendimų atsisakyti advokatams išmokėti užmokesį į dvi atskiras kategorijas. Tarnybos nuomone, priimant šiuos sprendimus procedūrose nėra skirtumo (visais atvejais gražinamas prašymas advokatui), todėl šioje Tarnyboje priimami tik sprendimai atsisakyti išmokėti užmokesį. Advokatui ištaisyti trūkumus prašyme, jis gali būti pateiktas iš naujo.

Klaipėdos tarnyba nurodė, kad:

1. Sprendimas **atsisakyti** išmokėti užmokesį advokatui, prireikus teikiančiam antrinę teisinę pagalbą, priimamas tuo atveju:

1.1. jei prašymas išmokėti užmokesį toje pačioje byloje, ginant tą patį asmenį, atliekant tą patį veiksmą, pateikiamas ne pirmą kartą,

1.2. jei užmokestis išmokėtas už suteiktą antrinę teisinę pagalbą tam pačiam asmeniui toje pačioje byloje toje pačioje stadijoje kitam advokatui anksčiau pateikusiam teisingai užpildytą prašymą.

1.3. jei nėra pagrindo išmokėti užmokesčio pagal papildomą prašymą (taisyklių 7 punktą, jeigu laikas, advokato faktiškai sugaištas antrinei teisei pagalbai teikti, neviršija pusantro karto taisyklėse nustatytą bylos stadijai (procesiniam veiksmui) nustatyto laiko).

Šiais atvejais atskiras sprendimas nesurašomas, o atsisakymas išmokėti, nurodant priežastis, įrašomas antru sprendimo išmokėti užmokestį pagal teisingai pateiktus prašymus punktu. *Vienas sprendimas priimamas visiems tą pačią dieną pateiktiems teisingai užpildytiems advokato prašymams.*

2. Sprendimas neišmokėti užmokesčio (**grąžinant papildyti**) priimamas, kai, tikrinant Finansų ir ūkio skyriuje prašymo teisėtumą, paaiškėja, kad trūksta pagrindžiančių suteiktos ATP faktų dokumentų (prašymas nepatvirtintas advokato, tyrėjo, teisėjo parašais, nėra nurodytas bylos numeris, nusikalstamos veikos kvalifikacija, ginamojo rekvizitų, nėra sprendimo paskirti advokatą ir pan.). Sprendime nurodomos grąžinimo priežastys ir rekomendacijos patikslinimui.

Šiaulių tarnyba nurodė, kad sprendimas grąžinti prašymą papildyti Šiaulių tarnyboje nėra priimamas. Tarnyba siunčia raštus advokatui dėl informacijos būtinos sprendimo *priėmimui patikslinimo arba priima sprendimą išmokėti ar atsisakyti išmokėti užmokestį.*

Panevėžio tarnyba nurodė, kad prašymai išmokėti užmokestį grąžinami advokatui tikslinti, kai netinkamai nurodyta proceso stadija, data, procesiniai veiksmai, sugaištas laikas, nėra advokato ar taisyklėse nurodytų asmenų parašų, nepridėti procesiniai dokumentai ir kt. neatitikimai.

Sprendimai atsisakyti išmokėti užmokestį priimami:

1. Kada advokatas pažeidžia Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2008-07-30 įsakymu Nr.1R-317 patvirtintos Antrinės teisinės pagalbos teikimo prireikus sutarties 2.2.12 punktą (pagal kurį, Advokatai, teikiantys antrinę teisinę pagalbą administracinėse ir civilinėse bylose, privalo pateikti tarnybai prašymą dėl antrinės teisinės pagalbos išlaidų dydžio apskaičiavimo ir šį apskaičiavimą pateikti teismui administracinių ir civilinių bylų nagrinėjimą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka;).

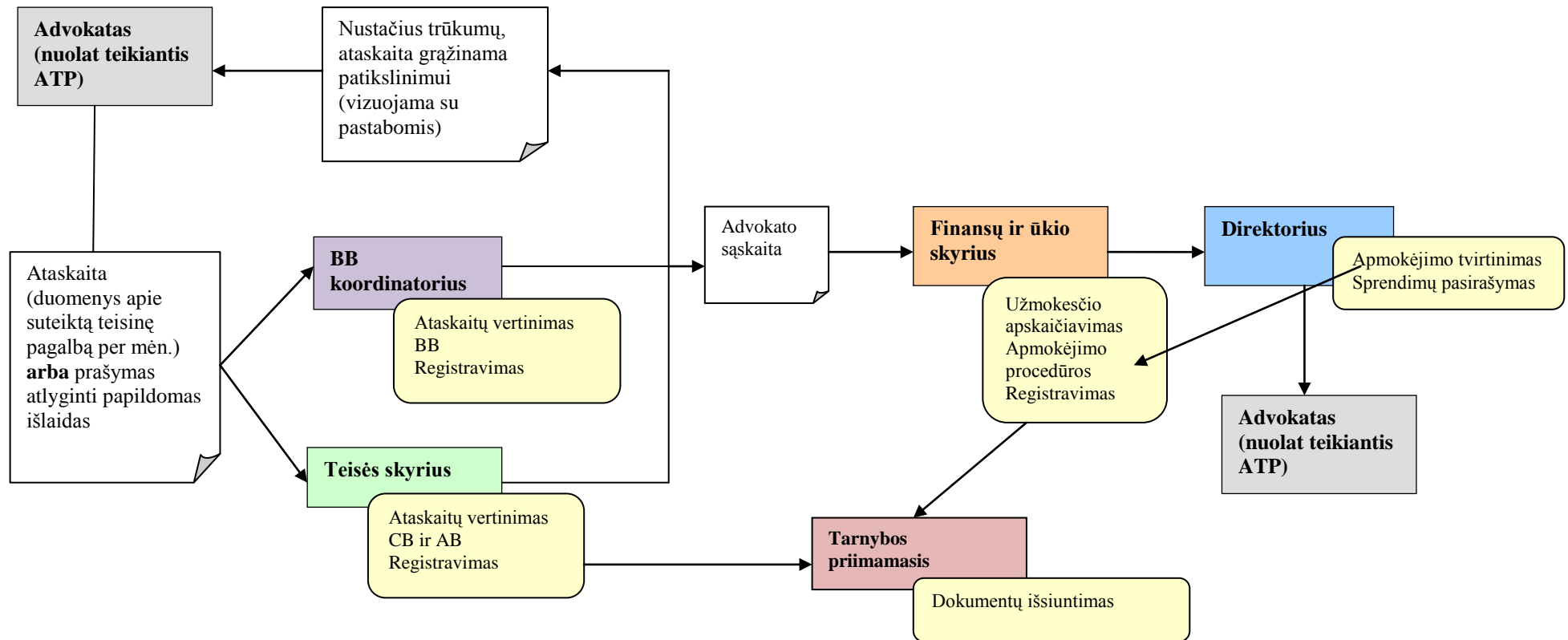
2. Kada advokatas teismui nepateikė pažymos apie valstybės patirtas išlaidas, teikiant ATP.

3. Kada Tarnyba (koordinadorius) negavo pranešimo iš teisėsaugos institucijų apie advokato dalyvavimą baudžiamojoje byloje, advokatas atliko veiksmus, tarnybai nežinant.

Pastebėtina, kad Advokatams už antrinės teisinės pagalbos teikimą ir koordinavimą mokamo užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 2 d. nutarimu Nr. 396, nenumato pagrindų, kada priimamas sprendimas atsisakyti mokėti užmokestį, o kada prašymas grąžinamas patikslinimui. Tos tarnybos, kurios priima sprendimus dėl prašymų išmokėti užmokestį patikslinimo ar grąžinimo, sprendimą atsisakyti išmokėti užmokestį priima tik tada, kai nėra teisinio pagrindo išmokėti užmokestį, nors visi duomenys sprendimui priimti yra pateikti.

5.2. Advokato, nuolat teikiančio ATP, darbo laiko apskaita ir užmokesčio mokėjimas

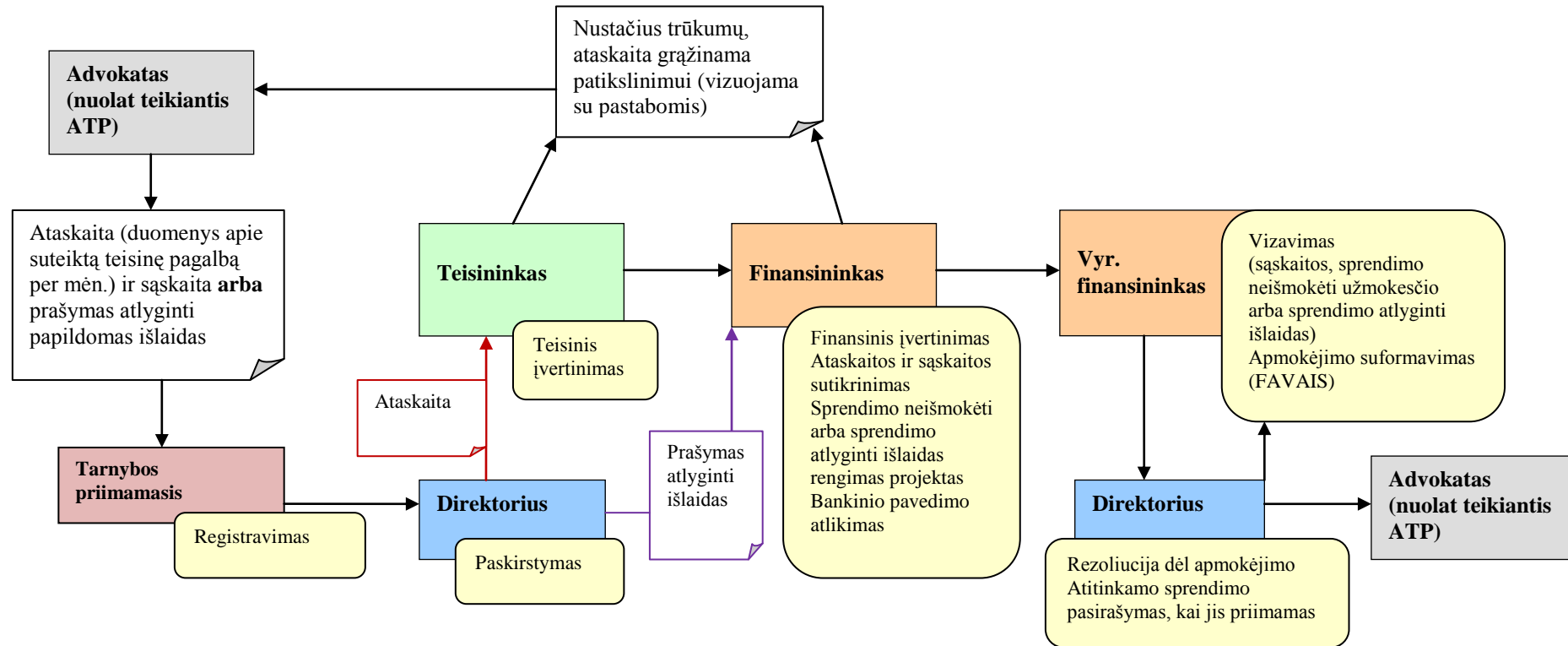
Schemoje pavaizduoti Vilniaus tarnyboje vykstantys procesai

Vilniaus tarnyboje advokato, nuolat teikiančio antrinę teisinę pagalbą, ataskaita kartu su prašymu atlyginti kitas patirtas išlaidas pateikiama baudžiamųjų bylų koordinatoriui arba Teisės skyriui, kurie šiuos dokumentus ir užregistruoja. Pirmiausiai ją vertina baudžiamosiose bylose koordinatoriui (jei advokatas teikia antrinę teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose) arba Teisės skyriaus specialistui (jei advokatas teikia antrinę teisinę pagalbą civilinėse ir administracinėse bylose). Sąskaitą advokatas pateikia Finansų skyriui po to, kai ataskaitos yra įvertintos ir ištaisyti trūkumai. Gražinant ataskaitas patikslinimui, nėra rengiamas atskiras raštas, vizuojama su pastabomis ir, kai ištaisomi trūkumai, jos nėra iš naujo registruojamos. Atsisakymus išmokėti užmokesį taip pat rengia Teisės skyrius. Finansinius paskaičiavimus vykdo Finansų skyriaus specialistai (programa „Biudžetas“), apmokėjimus atlieka vyr.

finansininkas. Jeigu prašymas atlyginti patirtas išlaidas teikiamas atskirai nuo ataskaitos, jis iš karto pateikiamas Finansų skyriui. Dokumentus registruoja tas specialistas, kuris rengė sprendimo projektą, dokumentus išsiunčia administratorius.

Schemoje pavaizduoti Šiaulių tarnyboje vykstantys procesai

Pastebėtina, kad atskiras sprendimas priimamas tik tuo atveju, kai yra sprendimas neišmokėti užmokesčio arba sprendimas atlyginti/neatlyginti papildomas išlaidas.

Sprendimas atskiras priimamas tik t

Šiaulių tarnyboje advokato ataskaitos *teisinis įvertinimas* (5 darbo dienos) apima tokius aspektus:

- 1) Ar ataskaita atitinka teisės aktų nustatytus formos reikalavimus ir yra pasirašyta?
- 2) Ar yra koordinatoriaus parinkimas (tikrinama programoje „KOORDIS“ ar tarnybos sprendimas (tikrinama programoje „KOORDIS“) ir pagalba teikta jo galiojimo metu?
- 3) Ar antrinės teisinės pagalbos teikimas yra baigtas ir yra tai patvirtinantys dokumentai?
- 4) Ar nėra VGTPĮ įstatymo 23 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytų atsisakymo išmokėti pagrindų?

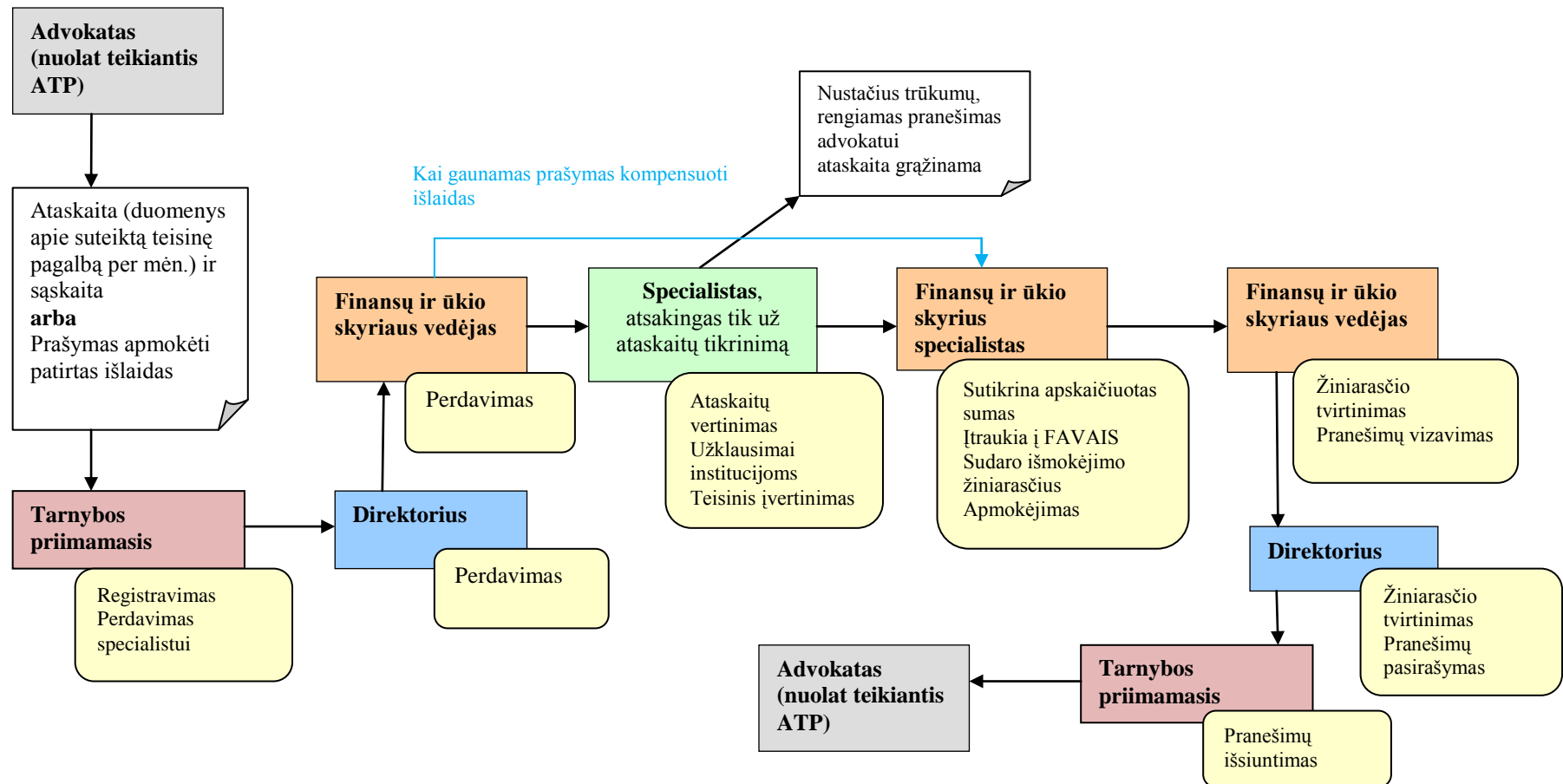
- 5) Nustatoma, ar vyko ginčo teiseną ir buvo laimėta“?
- 6) Jie buvo būtinas teisinės pagalbos išlaidų apskaičiavimas, ar buvo pateiktas teismui (jei nebuvo pateiktas, rengiamas pranešimas advokatu)
- 7) Nenustačius trūkumų, vizuojama ataskaita ir šalia vizos, jei byla nagrinėta ypatingą teiseną užrašo „ypatingoji teiseną“ ir perduoda finansiniam įvertinimui.

Jei nustatomi trūkumai vizuojama su pastabomis ir gražinama advokatu patikslinti, nerengiamas sprendimas neišmokėti.

Advokato ataskaitos *finansinis įvertinimas* (5 darbo dienos) apima tokius aspektus:

- 1) Apskaičiuoti faktiškai dirbtą laiką, įvertinti ar sąskaitoje išrašyta suma atitinka faktiškai dirbtam laikui pagal ataskaitą mokėtiną sumą.
- 2) Įvertinti ir nustatyti advokato kartu su ataskaita pateiktų (jei pateikė) kompensuojamų išlaidų pagrįstumą, jas apskaičiuoti (parengimas sprendimas apmokėti).

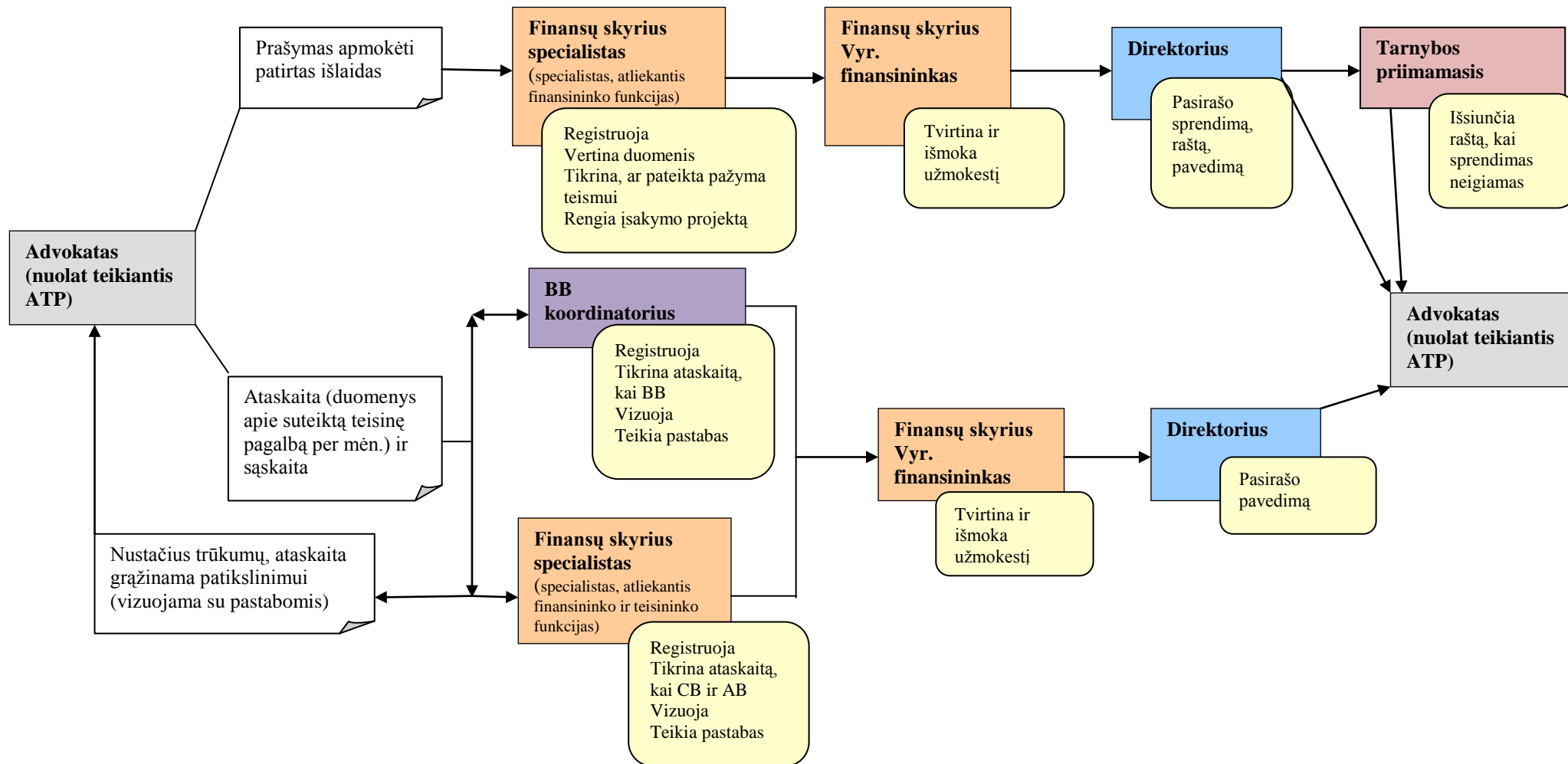
Schemoje pavaizduoti Klaipėdos tarnyboje vykstantys procesai

Klaipėdos tarnyboje apskaičiuojant užmokestį advokatams, nuolat teikiantiems antrinę teisinę pagalbą, skirtingai nuo prireikus antrinę teisinę pagalbą teikiančių advokatų užmokesčio apskaičiavimo: ataskaitos perduodamos per raštinę ir vizuojamos direktoriaus bei Finansų ir ūkio skyriaus vedėjo; nedalyvauja centrinis koordinatorius baudžiamosiose bylose: specialistas, tikrinantis ataskaitas, pats įvertina duomenis, esančius sistemoje „KOORDIS“.

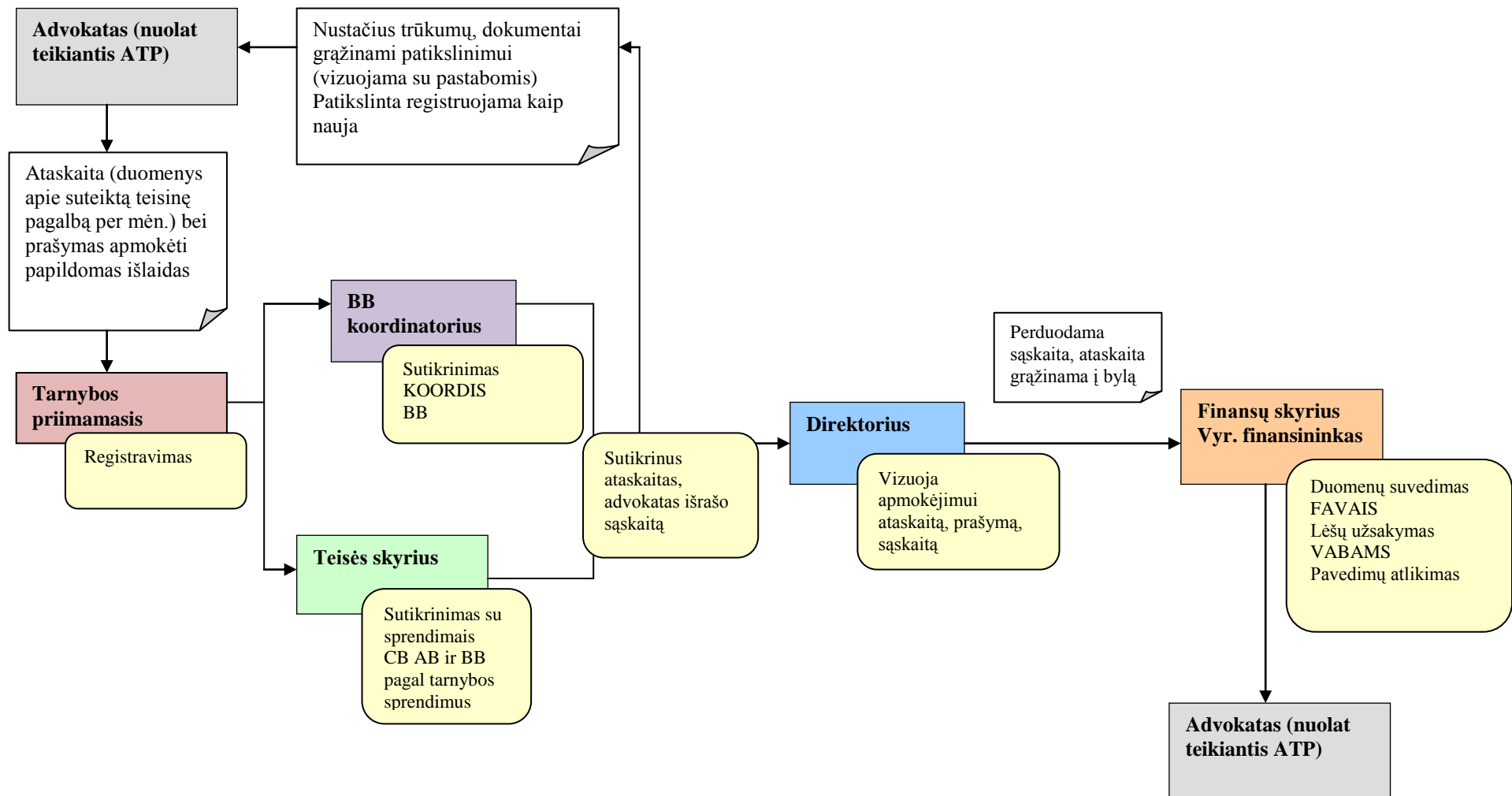
Be to, sudaromas atskiras registras patirtoms antrinės teisinės pagalbos išlaidoms per ataskaitinį laikotarpį apskaityti. Prašymą apskaičiuoti ir išmokėti šias išlaidas advokatai pateikia tarnybos raštinei jiems patogiu metu. Visas išlaidas Finansų ir ūkio skyriaus specialistas apskaito pagal kiekvieną advokatą, išlaidos apmokamos kartą per mėnesį. Pagal suformuotus žiniaraščius VBAMS sistemoje užsakomi pinigai gauti į sąskaitą advokatų užmokesčiui apmokėti. Gavus lėšas, suformuojami pavedimai ir 12 d. (abipusiu susitarimu) išmokamas užmokestis ir kompensuojamos per ataskaitinį laikotarpį patirtos ATP išlaidos.

Schemoje pavaizduoti Kauno tarnyboje vykstantys procesai

Kauno tarnyboje advokato, nuolat teikiančio antrinę teisinę pagalbą, ataskaita pateikiama tiesiogiai konkreitiems specialistams, atliekantiems jų vertinimą, priklausomai nuo bylos pobūdžio (baudžiamoji byla ar civilinė ir administracinė byla) vertinimą atlieka skirtingi specialistai. Ataskaitas advokatų, teikiančių antrinę teisinę pagalbą civilinėse ir administracinėse bylose, vertinimą atlieka Finansų skyriaus specialistas, kuris vykdo tiek teisininko, tiek finansininko funkcijas. Nustačius ataskaitos trūkumus, nėra rengiamas atskiras raštas, o gražinama ataskaita advokatui su pastabomis, kuri, ją patikslinus, vėliau registruojama gražinta patįslinus. Advokatai, teikiantys antrinę teisinę pagalbą, taip pat rengia atskirą prašymą dėl patirtų išlaidų atlyginimo, jį vertina Finansų skyriaus specialistas, atliekantis finansininko funkcijas ir rengia sprendimo (įsakymo) projektą. Jeigu yra priimamas sprendimas atlyginti visas išlaidas, nėra siunčiama įsakymo kopija, advokatas, nuolat teikiantis antrinę teisinę pagalbą, nes visa reikalinga informacija yra nurodoma pavedime. Priešingu atveju, siunčiama sprendimo kopija, ją registruoja sprendimo projektą rengęs specialistas, o išsiunčia specialistas, atliekantis administratoriaus funkcijas.

Schemoje pavaizduoti Panevėžio tarnyboje vykstantys procesai

Panevėžio tarnyboje ataskaita ir kiti dokumentai teikiami per administratorių, kuris tuos dokumentus registruoja, vėliau, priklausomai nuo bylos pobūdžio juos vertina koordinatorius baudžiamosiose bylose arba Teisės skyriaus specialistas (tuo tarpu prireikus antrinę teisinę pagalbą teikiančių advokatų – Finansų skyriaus specialistas (teisininkas). Panevėžio tarnyboje advokatai sąskaitas išrašo tik po to, kai būna atliktas teisinis ataskaitų įvertinimas. Be to, Panevėžio tarnyboje, prieš teikdami prašymą apmokėti patirtas išlaidas, advokatai kreipiasi į finansininką dėl kelionės išlaidų apmokėjimo). Panevėžio tarnyboje vyr. finansininkui pateikiama tik sąskaita su paskaičiuotomis išlaidoms ir direktoriaus rezoliucija apmokėti (ataskaitos nėra vertinamos), vyr. finansininkas sutikrina skaičiavimus (pvz., jeigu mokamas mažesnis užmokestis dėl ligos, atostogų ir pan.). Pas vyr. finansininką patenka tik tos sąskaitos, kurios, įvertinus ataskaitas, yra teisingos. Vyr. finansininkas atlieka visus veiksmus, susijusius su apmokėjimu (lėšų užsakymas, duomenų suvedimas FAVAIS, pavedimų atlikimas). Panevėžio tarnyboje atskiras sprendimo projektas būtų rengiamas tik tuo atveju, kai yra atsisakoma mokėti užmokestį (paprastai ataskaitos ir sąskaitos ištaisomos pagal pateiktas pastabas). Ataskaitos grąžinamos su pastabomis, nerengiant sprendimo dėl atsisakymo išmokėti užmokestį.

Teisinis reguliavimas: Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 14, 17, 21, 23 straipsniai; Prašymo išmokėti užmokestį už suteiktą antrinę teisinę pagalbą forma, patvirtinta Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2008 m. lapkričio 18 d. įsakymu Nr. 1R-444; Nuolatinio antrinės teisinės pagalbos teikimo pavyzdinė sutartis ir antrinės teisinės pagalbos teikimo prireikus pavyzdinė sutartis, patvirtintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2008 m. liepos 30 d. įsakymu Nr. 1R-317; Advokatams už antrinės teisinės pagalbos teikimą ir koordinavimą mokamo užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 2 d. nutarimu Nr. 396; teisingumo ministro 2012 m. gruodžio 8 d. įsakymas Nr. 1R-478 „Dėl Advokatų, teikiančių antrinę teisinę pagalbą, duomenų apie suteiktą (teikiamą) antrinę teisinę pagalbą rinkimo, kaupimo ir pateikimo valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyboms tvarkos aprašo patvirtinimo“; teisingumo ministro 2011 m. balandžio 13 d. įsakymas Nr. 1R-105 „Dėl prekių ir paslaugų, būtinų antrinei teisei pagalbai teikti, rekomenduotinių maksimalių limitų nustatymo advokatams, nuolat teikiantiems antrinę teisinę pagalbą“.

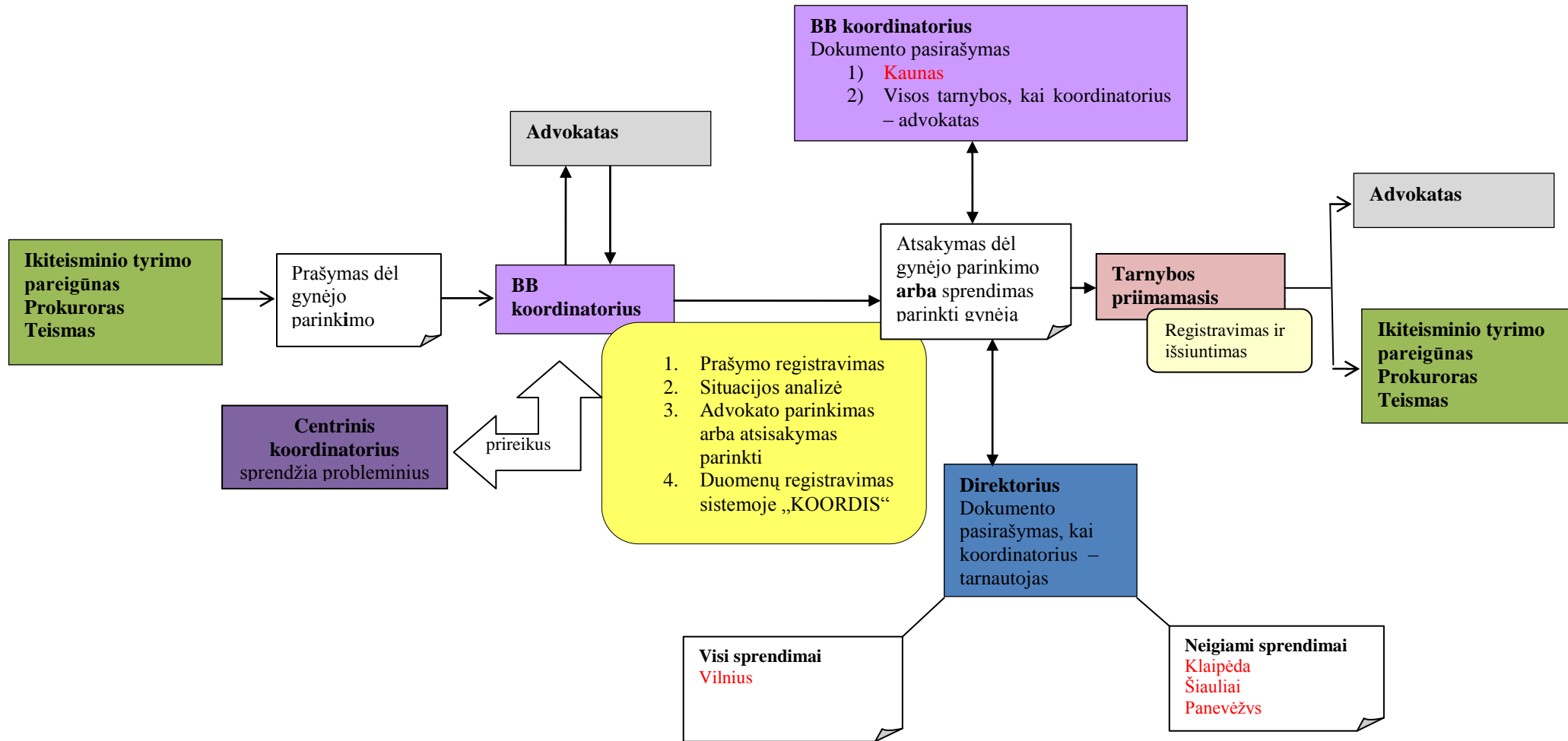
Išvados ir rekomendacijos

Advokatų, teikiančių antrinę teisinę pagalbą, apmokėjimo vertinimo procedūra turinio požiūriu visose tarnybose vyksta panašiai, tačiau pats procesas (jo seka, veiksmų priskyrimas konkrečioms specialistams, žmogiškųjų išteklių paskirstymas atskiriems veiksams atlikti) tarnybose vyksta gana skirtingai (netgi ir lyginant procesus toje pačioje tarnyboje apmokant užmokestį advokatams, nuolat teikiantiems antrinę teisinę pagalbą, ir advokatams, prireikus teikiantiems antrinę teisinę pagalbą). Šiuo aspektu peržiūrėtinos tarnybų vidaus procedūras, siekiant pagal galimybes koncentruoti vienos funkcijos vykdymo procesus viename struktūriniame padalinyje.

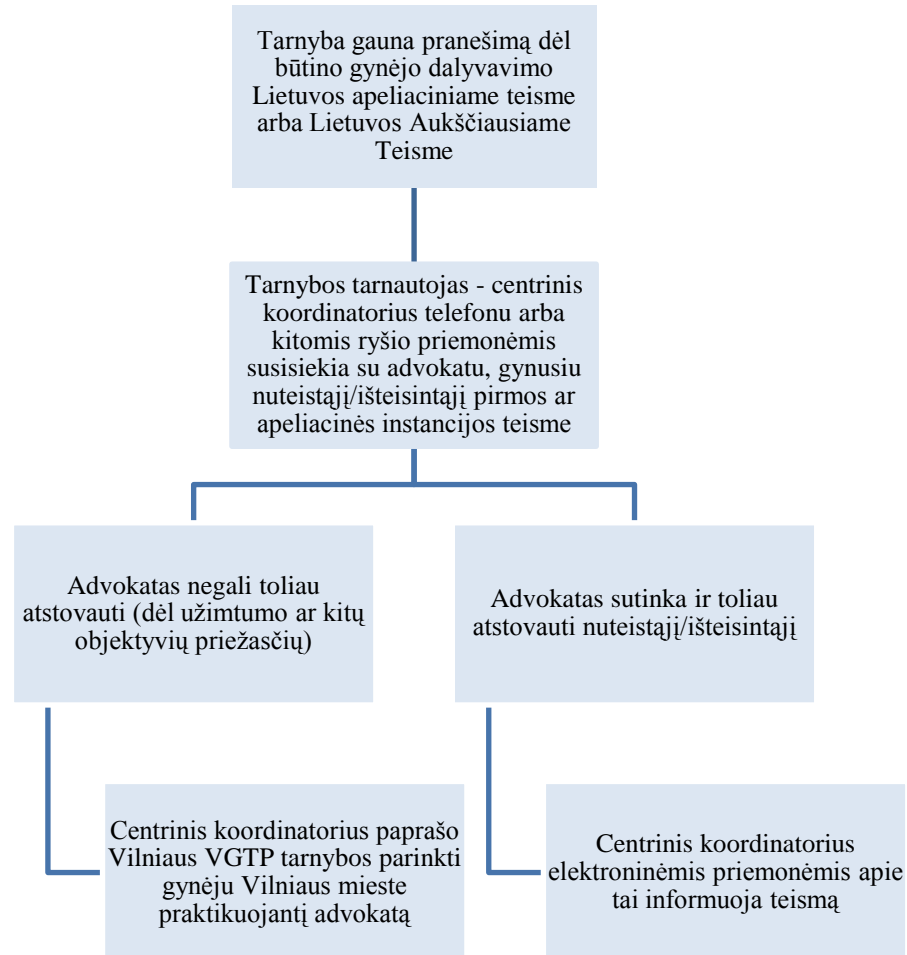
Advokatams už antrinės teisinės pagalbos teikimą ir koordinavimą mokamo užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 2 d. nutarimu Nr. 396, nenumato pagrindų, kada priimamas sprendimas atsisakyti mokėti užmokestį, o kada prašymas grąžinamas patikslinimui, todėl tarnybų praktika šiuo klausimu skiriasi. Siekiant suvienodinti tarnybų praktiką, svarstyтина galimybė teisingumo ministerijai parengti rekomendacijų dėl užmokesčio mokėjimo advokatams tvarkos.

6. Antrinės teisinės pagalbos teikimo baudžiamosiose bylose koordinavimas

Procesas

Specifika atsiranda, kai Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio tarnybų koordinatoriui reikia parinkti gynėją kaltinamojo ar nuteistojo atstovavimui Lietuvos apeliaciniame teisme ir Lietuvos Aukščiausiame Teisme.

Šiose lentelėse pateikta informaciją apie 2011 m. dirbusius koordinatorius ir jų parinkimų skaičių bei išlaidas koordinavimui:

Vilniaus tarnyba

Eil. Nr.	Koordinatoriaus rūšis (advokatas/tarnybos tarnautojas)	Gynėjų parinkimų skaičius	Išmokėta lėšų per metus*	Išmokėta lėšų per mėnesį	Vieno parinkimo kaina
1	Tarnautojas (0,65 etato)	1845	15654,03	1304,5	8,5
2	Perkamos paslaugos 1	3002	25900,00	2158,33	8,6
3	Advokatas Nr. 1	1497	27303,23	2275,27	18,2
4	Advokatas Nr. 2	1400	29677,42	2473,12	21,2
5	Advokatas Nr. 3	1910	28458,06	2371,51	14,9
6	Advokatas Nr. 4	1988	29677,42	2473,12	14,9
Viso		11642	156670,16	2175,97	13,5
Koordinuojamų institucijų skaičius		2011 m. – 80, 2012 m. – 56 (koordinatorių skaičius nekito)			

*Į tarnautojams išmokamas lėšas įtraukos ir socialinio draudimo išlaidos.

Kauno tarnyba

Eil. Nr.	Koordinatoriaus rūšis (advokatas/tarnybos tarnautojas)	Gynėjų parinkimų skaičius	Išmokėta lėšų per metus	Išmokėta lėšų per mėnesį	Vieno parinkimo kaina
1.	Tarnautojas (0,505 etato)	4510	12020,28	1001,69	6,2
2.	Perkamos paslaugos 1 (0,9 etato)		15726,99	1310,58	
3.	Advokatas Nr. 1	635	9840	820,00	15,5
4.	Advokatas Nr. 2	786	16680	1390,00	21,2
5.	Advokatas Nr. 3	131	3000	250,00	22,9
6.	Advokatas Nr. 4	261	3960	330,00	15,2
7.	Advokatas Nr. 5	371	4440	370,00	12,0
Viso		6694	65667,27	5472,27	9,8
Koordinuojamų institucijų skaičius		2011 m. – 61 institucija, 2012 m. – 74 institucijos (koordinatorių skaičius nekito)			

Klaipėdos tarnyba

Eil. Nr.	Koordinatoriaus rūšis (advokatas/tarnybos tarnautojas)	Gynėjų parinkimų skaičius	Išmokėta lėšų per metus	Išmokėta lėšų per mėnesį	Vieno parinkimo kaina
1.	Tarnautojas	208,0	4369,0	364,0	21,0
2.	Advokatas Nr. 1	3742,0	24000,0	2000,0	6,4
3.	Advokatas Nr. 2	145,0	9600,0	800,0	66,2
4.	Advokatas Nr. 3	701,0	14400,0	1200	20,5
5.	Advokatas Nr. 4	238,0	12000,0	1000	50,4
6.	Advokatas Nr. 5	370	14400	1200	38,9
Viso		5404,0	78769,0	6564,0	14,6
Koordinuojamų institucijų skaičius		32 (2012 m. vieną advokatą pakeitė paslaugas teikiantis)			

Šiaulių tarnyba

Eil. Nr.	Koordinatoriaus rūšis (advokatas/tarnybos tarnautojas)	Gynėjų parinkimų skaičius	Išmokėta lėšų per metus	Išmokėta lėšų per mėnesį	Vieno parinkimo kaina
1.	Tarnautojas	5273	33042	2753	6,3
Viso		5273	33042	2753	6,3
Koordinuojamų institucijų skaičius		39 (koordinatorių skaičius nekito)			

Panevėžio tarnyba

Eil. Nr.	Koordinatoriaus rūšis (advokatas/tarnybos tarnautojas)	Gynėjų parinkimų skaičius	Išmokėta lėšų per metus	Išmokėta lėšų per mėnesį	Vieno parinkimo kaina
1.	Perkamos paslaugos 1	4492,0	21552,0	1796	4,8
Viso		4492	21552	1796	4,8
Koordinuojamų institucijų skaičius		2011 m. – 34, 2012 m. – 49 (koordinatorių skaičius nekito)			

Koordinatorių skaičius: koordinatorių (advokatų) skaičių tarnyba nustato, atsižvelgdama į tarnyboje dirbančių valstybės tarnautojų ir (ar) darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kuriems pavesta atlikti antrinės teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose koordinavimo funkciją, skaičių, jų veiklos teritorijoje esančių administracinių vienetų išsidėstymą, ikiteisminio tyrimo institucijų, teismų skaičių, ikiteisminio tyrimo institucijose bei teismuose nagrinėjamų baudžiamųjų bylų skaičių ir kitas aplinkybes, turinčias reikšmės antrinės teisinės pagalbos organizavimui baudžiamosiose bylose užtikrinti. Nustatant koordinatorių skaičių tarnybos veiklos teritorijoje, turi būti vadovaujama valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kokybės, efektyvumo ir ekonomiško principais.

Budėjimo grafikų rengimas (2011 m. duomenimis, nuo 2012-05-01, pasikeitus apygardos teismų veiklos teritorijoms, pasikeitė tarnybų veiklos teritorijos).

Tarnyba	Grafikų skaičius/ tarnautojas	Grafikų skaičius/ advokatai	Periodiškas	Paaškinimai	Apimtis	Grafikų sudarymo kriterijus	Informavimo būdas
Vilnius	60 ¹ (5teritorijos)	120	mėnesiniai	Nepasiteisino ketvirtiniai grafikai, daug pakeitimų.	Kelios teritorijos	Pagal institucijas: 1 teritorijai priskirtos kelios institucijos	Centrinis koordinatorius visų koordinatorių sudarytus grafikus talpina internetiniame tinklalapyje, teisės saugos institucijoms jie nėra siunčiami elektroniniu paštu. Advokatai: nuolatiniai – pateikiamas popierinis dokumentas, prireikusieji – elektroniniu paštu.
Kaunas	48 ² (4 teritorijos)	96 (8 teritorijos)	mėnesiniai		Kelios teritorijos	Pagal institucijas: 1 teritorijai priskirtos kelios institucijos	Grafikai skelbiami interneto tinklapyje ir siunčiami elektroniniu paštu. Advokatai – visi elektroniniu paštu.
Klaipėda	24 ³	84	mėnesiniai		9 teritorijos	Pagal savivaldybės teritorijose turimų advokatų skaičių ir jų darbo krūvį	Centrinis koordinatorius direktoriaus įsakymu patvirtintus grafikai skelbiami interneto tinklapyje. Be to, centrinis koordinatorius siunčia juos advokatams – koordinatoriams, kurie patys informuoja atitinkamas teisės saugos institucijas. Klaipėdos mieste esančioms teisės saugos institucijoms grafikai siunčiami faksu. Visi advokatai – siunčiant popierinius dokumentus paštu.
Šiauliai	4	-	ketvirtiniai	Pasiteisina ketvirtiniai grafikai	1 teritorija	Apima visas institucijas	Grafikai skelbiami interneto tinklapyje ir siunčiami elektroniniu paštu teisės saugos institucijoms. Visi advokatai

¹ Skaičiuojama 5 teritorijos x 12 mėnesių; 1 teritorijai priskiriama keletas institucijų

² Skaičiuojama 4 teritorijos x 12 mėnesių

³ Skaičiuojama 2 teritorijos x 12 mėnesių

							informuojami elektroniniu paštu, išskyrus tuos, kurie jais nesinaudoja, pastarieji informuojami pateikiant popierinį dokumentą ar suteikiant informaciją telefonu.
Panevėžys	52 ⁴	-	Ketvirtiniai /mėnesiniai	Panevėžio miestas: mėnesiniai pagal advokatus teikiančius prireikus ir nuolat antrinę teisinę pagalbą; Rajonai: ketvirtiniai pagal teritorijas	Kelios teritorijos	Teritorijos/advokatas	Grafikai skelbiami interneto tinklapyje ir siunčiami elektroniniu paštu teisėsaugos institucijoms. Advokatai Panevėžio mieste informuojami elektroniniu paštu, rajonuose – paštu.

Teisinis reguliavimas: antrinės teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose koordinavimo procedūra reglamentuota Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymu (21 straipsnis), teisingumo ministro 2009 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. 1R-179 „Dėl Advokato parinkimo teikti antrinę teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose rekomendacijų patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 70-2869); teisingumo ministro 2008 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 1R-491 „Dėl sutarčių dėl antrinės teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose koordinavimo sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 148-5962).

Išvados ir rekomendacijos

Svarstyta galimybė antrinės teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose koordinatoriui – tarnybos darbuotojui suteikti tokius pat įgaliojimus, kaip ir advokatui – koordinatoriui, atsižvelgiant į tai, kad advokato parinkimas baudžiamosiose bylose turi būti užtikrinamas skubiai.

Pagal 2011 m. metų duomenis, vertinant vieno advokato parinkimo kainą baudžiamosiose bylose, svyravo nuo 4,8 Lt (Panevėžio tarnyba) iki 14,6 Lt (Klaipėdos tarnyba). Šie duomenys rodo, kad paprastai advokato – koordinatoriaus (vidutinė kaina Vilniaus tarnyboje – 17,3 Lt; Kauno tarnyboje – 17,3 Lt, Klaipėdos tarnyboje – 43,9 Lt) atliekamo parinkimo kaina yra didesnė nei tarnybos darbuotojo – koordinatoriaus (vidutinė kaina Vilniaus tarnyboje 8,5 Lt, Kauno tarnyboje – 6,2 Lt, Klaipėdos tarnyboje – 21 Lt, Šiaulių tarnyboje 6,3 Lt, Panevėžio tarnyboje 4,8 Lt). Klaipėdos tarnybai rekomenduotina peržiūrėti sutartis su advokatais dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo koordinavimo baudžiamosiose bylose ir ieškoti priemonių, kaip racionaliau panaudoti šiai funkcijai skiriamas lėšas, nes Klaipėdos tarnyboje advokato– koordinatoriaus vieno parinkimo kaina svyruoja nuo 66,6 Lt iki 6,4 Lt.

Pastebėtina, kad remiantis VGTPĮ nuostatų analize, tarnybos gali sudaryti sutartis dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo su advokatais arba paskirti šią funkciją atlikti tarnybos darbuotojui, tačiau kai kurios tarnybos, motyvuodamos lėšų ir žmogiškųjų išteklių trūkumu šią paslaugą visą (Panevėžio tarnyba) ar iš dalies (Kauno tarnyba) perka viešųjų pirkimų būdu iš kitų paslaugų teikėjų. Panevėžio tarnyboje tokiu būdu perkama paslauga yra pigiausia vertinant vieno advokato parinkimo kainą (4,8 Lt).

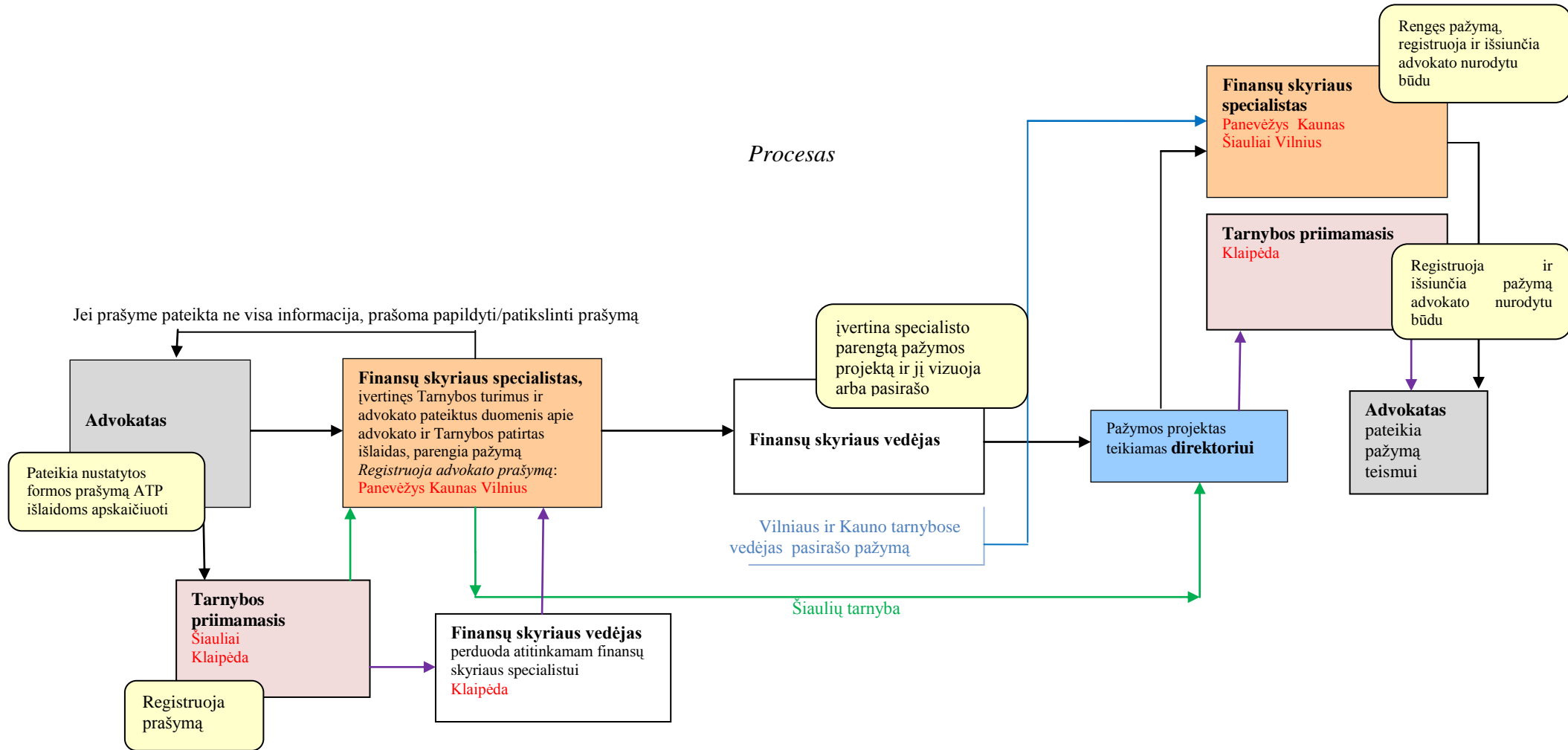
Pavesti šios funkcijos vykdymą išimtinai tik tarnybos specialistams tarnybos neturi galimybių dėl žmogiškųjų išteklių trūkumo, tačiau, atsižvelgiant į tai, kad ši funkcija, be kita ko, yra administracinio pobūdžio, svarstytinas jos centralizavimas ir koncentravimas tarnybų viduje.

⁴ Skaičiuojama 7 rajonai x 4 ketvirčių +2 (advokatai nuolat ir prireikus) x 12

Be to, Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos tarnybos turėtų įvertinti pasirinktą koordinatorių skaičių, atsižvelgiant į koordinuojamų institucijų skaičių. Pastebėtina, kad skaičiuojant vienam koordinatoriui vidutiniškai tenkantį koordinuojamų institucijų skaičių jis svyruoja nuo 5 Klaipėdos tarnyboje, 10 (14 iki š. m. gegužės 1 d.) Vilniaus tarnyboje, 11,4 (9 iki š. m. gegužės 1 d.) Kauno tarnyboje, 39* Šiaulių tarnyboje, ir 49 (34 iki š. m. gegužės 1 d.) Panevėžio tarnyboje.

Vertinant budėjimo grafikų sudarymo periodiškumą, matyti, kad tarnybų praktikoje susiformavo ketvirčio arba mėnesio grafikų sudarymas. Įvertinti, kuris būdas yra optimaliausias yra gana sudėtinga: ketvirčio grafikai pasiteisintų tuo atveju, jei nebūtų poreikio juos dažnai keisti, tačiau tarnybų praktika šiuo klausimu skirtinga, gali būti nulemta ir skirtingos bendradarbiavimo praktikos su kitomis institucijomis. Siekiant racionalizuoti šį procesą, svarstyтина galimybė atsisakyti budėjimo grafikų siuntimo institucijoms ir advokatams, teikiantiems antrinę teisinę pagalbą, nes visi jie yra skelbiami tarnybų interneto svetainėse. Be to, Klaipėdos tarnyba turėtų atsisakyti perteklinio budėjimo grafikų tvirtinimo įsakymu, koordinatoriams turėtų būti suteikti įgaliojimai juos patvirtinti savo parašu.

7. ATP išlaidų dydžio apskaičiavimas, kai sprendžiamas ATP išlaidų priteisimo iš priešingos šalies klausimas

Kai kuriose tarnybose (Panevėžio, Kauno, Vilniaus) advokatai prašymus apskaičiuoti patirtas antrinės teisinės pagalbos išlaidas teikia tiesiogiai konkrečioms Finansų skyriaus specialistams, tuo tarpu Šiaulių ir Klaipėdos tarnybose jie pateikiami per administratorių, o Klaipėdos tarnyboje paskirstymas vyksta dar ir per Finansų skyriaus vedėją.

Vilniaus ir Kauno Tarnybose pažymos nepasirašo Tarnybos direktorius, pažymą pasirašantis asmuo – Finansų skyriaus vedėjas.

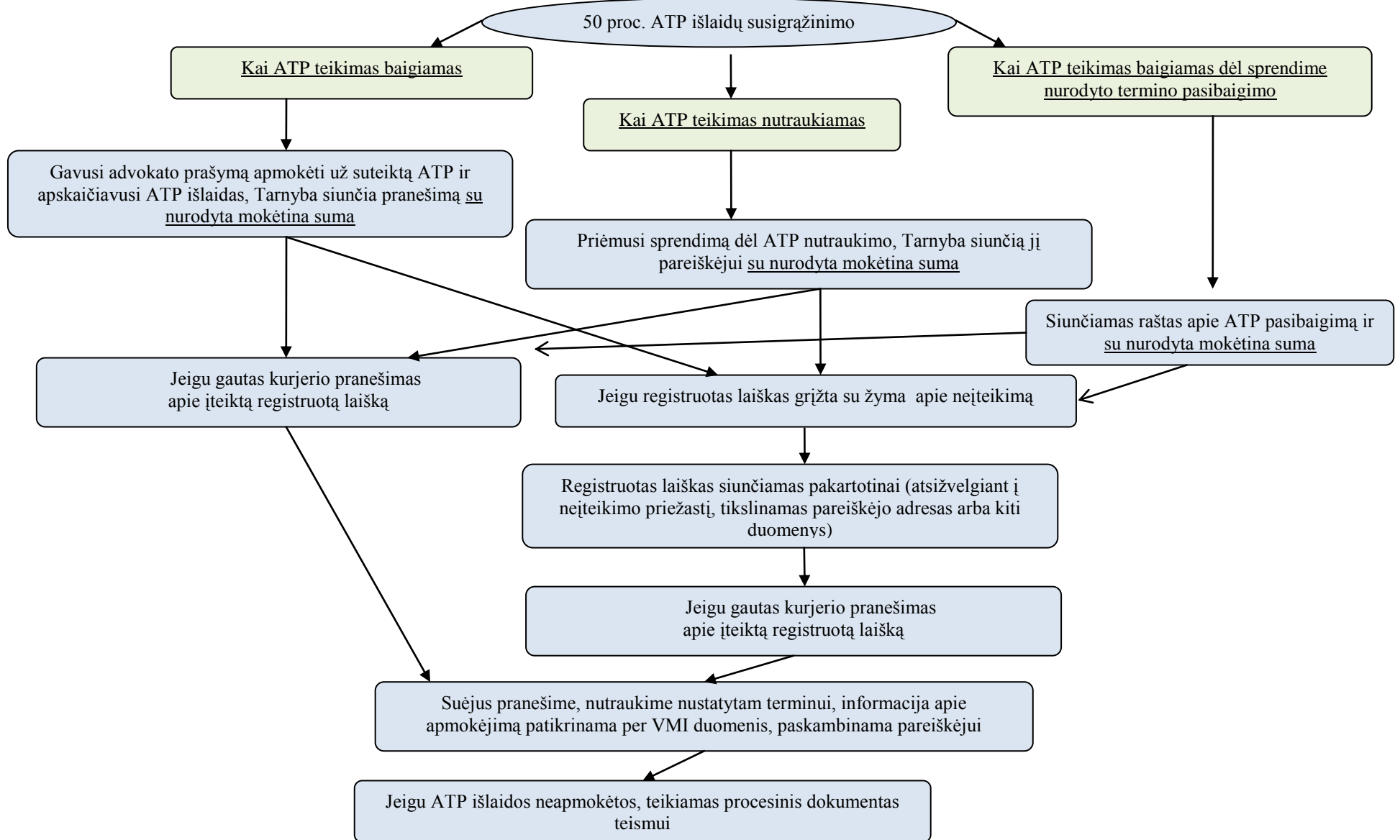
Šiaulių Tarnyboje nėra atliekamas antrinis pažymoje pateiktų duomenų vertinimas: specialistas (finansininkas) neteikia pažymos vyriausiajam finansininkui, ji tiesiogiai teikiama Tarnybos direktoriui.

Teisinis reguliavimas: Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 14 straipsnis, Civilinio proceso kodekso 99 straipsnis, teisingumo ministro 2011 m. liepos 11 d. įsakymas Nr. 1R-176 „Dėl Antrinės teisinės pagalbos išlaidų dydžio apskaičiavimo rekomendacijų patvirtinimo“.

Išvados ir rekomendacijos

Atsižvelgiant į tai, kad šis procesas yra rutininis, svarstyti galimybė ir kitose tarnybose (Panevėžio, Klaipėdos ir Šiaulių) suteikti įgaliojimus pažymas pasirašyti vyriausiajam finansininkui.

8. Pareiškėjo mokėtinos ATP išlaidų sumos apskaičiavimo procesas

Iš esmės proceso turinys viso tarnybose yra analogiškas. Pavaizduotas aukščiau nurodytoje schemeje.

Panevėžyje visais atvejais mokėtiną antrinės teisinės pagalbos išlaidų sumą apskaičiuoja Finansų skyriaus specialistas, visus kitus veiksmus atlieka Teisės skyriaus specialistai; Vilniuje taip pat taikoma tokia pat praktika, Klaipėdos tarnybos veiksmus nustatyta seka taip pat atlieka tie patys darbuotojai, išskyrus tai, kad tuo atveju, kai antrinės teisinės pagalbos teikimas baigiasi dėl to, kad suėjo sprendimo galiojimo terminas, raštą apie ATP baigimą su mokėtina suma siunčia finansų skyriaus specialistas – teisininkas. Kauno tarnyboje išlaidas visada paskaičiuoja finansų skyriaus specialistai, tačiau tuo atveju, kai antrinės teisinės pagalbos teikimas baigiasi suėjus sprendime nurodytam terminui, Teisės skyriaus specialistai rengia raštą advokatui, klausdami, ar buvo teikta antrinė teisinė pagalba ir kiek laiko, vėliau Finansų skyriaus specialistai apskaičiuoja mokėtiną sumą ir pastarieji siunčia raštą apie antrinės teisinės pagalbos pasibaigimą su mokėtina suma bei kontroliuoja įteikimo procesą, patikrina apmokėjimą VMI duomenų bazėje. Šiauliuose, kaip ir Vilniuje, iš esmės visi procesai priskirti specialistams, atliekantiems teisininkų funkcijas, finansininkai apskaičiuoja mokėtiną išlaidų sumą.

Papildomai buvo analizuojama atskirų veiksmų atlikimo praktika:

1) Terminas, per kurį parengiamas ir išsiunčiamas pranešimas dėl antrinės teisinės pagalbos išlaidų sumokėjimo.

Vilniaus tarnyba.

Kai ATP teikimas nutraukiamas, siunčiamas sprendimas, parengiamas per 20 darbo dienų ir išsiunčiamas tą pačią dieną, kai parengiamas.

Kai ATP teikimas baigiasi pareiškėjui nepateikus deklaracijos, siunčiamas raštas, parengiamas per 20 darbo dienų ir išsiunčiamas tą pačią dieną, kai parengiamas.

Kai ATP teikimas yra baigtas, pasibaigus bylai, gavus iš advokato prašymus apmokėti, apskaičiavus ATP išlaidas, parengiamas pranešimas (terminų nėra nustatyta, tačiau rengiamas kartu su sprendimu išmokėti užmokestį, t. y. 7 darbo dienos arba 15 dienų).

Šiaulių tarnyba.

Kai ATP teikimas nutraukiamas, per 3 darbo dienas nuo sprendimo nutraukti ATP teikimą priėmimo dienos pareiškėjui siunčiamas sprendimas.

Kai ATP teikimas baigiasi pareiškėjui nepateikus deklaracijos arba kai ATP teikimas baigiasi pasibaigus bylai, pranešimas (raginimas) susimokėti ATP išlaidas siunčiamas per 7 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo apmokėti užmokestį advokatui teikusiam ATP prireikus arba nuo advokato teikusio ATP nuolat mėnesinės ataskaitos įvertinimo ar pranešimo apie baigtumą.

Kauno tarnyba.

Kai ATP nutraukiamas, sprendimas per 3 darbo dienas nuo informacijos iš advokato gavimo apie sugaištą laiką ir patirtas išlaidas (tarnyba kreipiasi į advokatą).

Kai ATP teikimas baigtas arba asmuo nepateikia deklaracijos, pranešimas parengiamas per 3 darbo dienas nuo sprendimo išmokėti užmokestį priėmimo.

Visi dokumentai išsiunčiami tą dieną, kai parengiami.

Klaipėdos tarnyba.

Gavus informaciją apie ATP teikimo pabaigą arba rengiant sprendimo nutraukti ATP teikimą projektą, yra paskaičiuojamos ATP išlaidos. Pareiškėjas apie jas informuojamas pranešimu/pažyma arba sprendime nutraukti ATP teikimą. Pranešimas/pažyma ir sprendimas nutraukti ATP yra parengiami ir išsiunčiami nedelsiant nuo pranešimo apie pabaigimą ar pranešimo apie siūlymą nutraukti ATP gavimo. Tais atvejais, kai ATP nutraukiamas, ATP išlaidų suma visada įrašoma į sprendimą dėl ATP teikimo nutraukimo.

Panevėžio tarnyba.

Visais atvejais terminai nėra nustatyti, paprastai laukiama advokato prašymo apmokėti ir priėmus sprendimą dėl apmokėjimo rengiamas pranešimas dėl išlaidų sumokėjimo arba sprendimas dėl nutraukimo. Visi dokumentai išsiunčiami tą dieną, kai priimami.

2) Kiek kartų siunčiamas raginimas pareiškėjui dėl antrinės teisinės pagalbos išlaidų atlyginimo.

Vilniaus tarnyba. Tarnybos pranešimai dėl ATP išlaidų apmokėjimo ir sprendimai dėl ATP nutraukimo siunčiami *vieną kartą* (jeigu registruotas laiškas grįžta neįteiktas, siunčiama pakartotinai). Suėjus pranešime ar sprendime nurodytam terminui, Tarnyba patikrina VMI turimus duomenis. Jeigu VMI duomenimis ATP išlaidos nėra apmokėtos, Tarnyba šią informaciją papildomai patikslina telefonu su pareiškėju. Jeigu patikslinus duomenis nustatoma, kad ATP išlaidos neapmokėtos, teikiamas procesinis dokumentas teismui.

Kauno tarnyba. Tarnybos pranešimai dėl ATP išlaidų apmokėjimo ir sprendimai dėl ATP nutraukimo siunčiami *du kartus*, nesumokėjus, teikiamas procesinis dokumentas teismui.

Klaipėdos tarnyba. Tarnybos pranešimai dėl ATP išlaidų apmokėjimo ir sprendimai dėl ATP nutraukimo siunčiami *du kartus*, nesumokėjus, teikiamas procesinis dokumentas teismui.

Panevėžio tarnyba. Tarnybos pranešimai dėl ATP išlaidų apmokėjimo ir sprendimai dėl ATP nutraukimo siunčiami *tris kartus (2 kartus paprastu paštu ir vieną kartą registruotas pranešimas su įteikimu)*, nesumokėjus, teikiamas procesinis dokumentas teismui.

Šiaulių tarnyba. Tarnybos pranešimai dėl ATP išlaidų apmokėjimo ir sprendimai dėl ATP nutraukimo siunčiami paprastai *vieną kartą*, po įteikimo nesumokėjus šių išlaidų, teikiamas procesinis dokumentas teismui (jeigu nėra įteikimo, siunčiama tol, kol įteikiama).

3) Ar visada sprendime apie ATP nutraukimą nurodoma pareiškėjo mokėtina ATP išlaidų suma.

Visos tarnybos sprendime dėl ATP nutraukimo nurodo pareiškėjo mokėtiną ATP išlaidų sumą.

Teisinis reguliavimas: Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 24 straipsnis; teisingumo ministro 2011 m. liepos 11 d. įsakymas Nr. 1R-176 „Dėl Antrinės teisinės pagalbos išlaidų dydžio apskaičiavimo rekomendacijų patvirtinimo“.

Išvados ir rekomendacijos

Patikslinti teisingumo ministro 2011 m. liepos 11 d. įsakymą Nr. 1R-176 „Dėl Antrinės teisinės pagalbos išlaidų dydžio apskaičiavimo rekomendacijų patvirtinimo“ įtvirtinant konkrečius terminus, per kiek laiko apskaičiuojamos antrinės teisinės pagalbos išlaidos, kai priimamas sprendimas nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimą, per kiek laiko parengiamas pranešimas ar raštas dėl antrinės teisinės pagalbos išlaidų gražinimų, kai baigiasi antrinės teisinės pagalbos teikimas arba asmuo nepateikia reikalingų dokumentų, patvirtinančių jo teisę toliau gauti antrinę teisinę pagalbą. Atsižvelgiant į tarnybų praktiką, siūlytina raginimų dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo nesiųsti daugiau kaip 2 kartus.

PASTABA*: Aprašant procesus, siekiant aiškumo, buvo naudojami subendrinti struktūrinių padalinių pavadinimai: „Tarnybos priimamasis“ atitinka „Raštinę“, „Administratorių“ ar kitą darbuotoją, atliekantį administratoriaus funkcijas; „Finansų skyrius“ atitina „Finansų ir ūkio skyrių“, „Finansų ir apskaitos skyrių“, „Finansų ir bendrijų reikalų skyrių“ ar specialistą, atliekantį finansininko funkcijas.